

คู่มือ

อธิบายนโยบาย ยกกระดาษ A4

ศูนย์ประเมินผล

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

กุมภาพันธ์ 2560

คำนำ

คู่มือนโยบายยกกระดาน A4 ฉบับนี้ จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันและ
เป็นไปในทิศทางเดียวกันของเจ้าหน้าที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเกี่ยวกับ
งานตามนโยบายสำคัญของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานตามนโยบาย
ดังกล่าว สามารถบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายปลายทางที่วางไว้ คือ ยกระดับคุณภาพชีวิต
เกษตรกรให้ดีขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้นและมั่นคง

ศูนย์ประเมินผล สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ขอขอบพระคุณ พลเอกประสาธ สุขเกษตร
เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์แผนภาพการเชื่อมโยงงาน
ตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนพัฒนา
การเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ที่ได้ให้ข้อมูลบรรยายแผนภาพการเชื่อมโยงงานตามนโยบายฯ
ตลอดจนเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ประจำ ณ สำนักงานติดตามงาน ตาม
นโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ได้ร่วมกันจัดทำข้อมูลคำถามและคำตอบ (Q&A)
ใน ๙ เรื่อง (๑๓ แผนงาน) ประกอบการอธิบายการเชื่อมโยงงานตามนโยบายฯ ดังกล่าว

สุดท้าย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเศรษฐกิจ
การเกษตร และผู้สนใจทั่วไป รวมทั้งยังสามารถช่วยสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของหน่วยงานในสังกัด
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการบูรณาการและขับเคลื่อนงานตามแผนงานที่มีความเชื่อมโยงกันตาม
นโยบายสำคัญของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

ศูนย์ประเมินผล
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
มีนาคม ๒๕๖๐

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๑
สารบัญ	๒
แผนภาพการเชื่อมโยงงานตามนโยบายของ รร.ว.กษ.(เพื่อยกกระดาศ A4)	๓
หัวข้อ	
๑. แผนงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร	๕
๒. แผนงานระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (แปลงใหญ่)	๘
๓. แผนงานบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)	๑๓
๔. แผนงานเกษตรอินทรีย์ ปิงปประมาณ ๒๕๖๐	๑๖
๕. แผนงานเกษตรทฤษฎีใหม่	๒๐
๖. แผนงานธนาคารสินค้าเกษตร	๒๔
๗. แผนงานยกระดับสหกรณ์ให้เข้มแข็ง	๒๖
๘. แผนงานการผลิตข้าวครบวงจร	๓๐
๙. แผนงานที่ดินทำกิน/ ส.ป.ก. ยึดคืนพื้นที่ ตาม ม๔๔	๓๔
๑๐.แผนงานระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำ	๓๖
๑๑.แผนงาน Smart Farmer	๓๙
๑๒.แผนงาน Smart Officer	๔๓
๑๓.แผนงานพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร	๔๖

กระทาษ A4 เปรียบเหมือนพื้นที่การเกษตรของไทย 149 ล้านไร่ที่มีอยู่จำกัดในปัจจุบัน และ ในจำนวนจำกัดนี้ จะพัฒนาหรือทำอะไรที่จะทำให้เกษตรกรไทยไปสู่เป้าหมาย (ผลลัพธ์ที่ต้องการ) นั่นคือ เกษตรกรมีความภาคภูมิใจในอาชีพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีรายได้มั่นคง

แนวคิด“การยกกระทาษ A4” ด้านซ้ายมือสี่เหลี่ยม คือผลลัพธ์ต้องการ (เป้าหมายปลายทาง) คือยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้ดีขึ้น เกษตรกรมีความภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรและมีรายได้เพิ่มขึ้น/หนี้สินลดลง **สี่ชมพูคือ** งานตามนโยบายที่สำคัญที่ต้องนำไปทำมี ๙ เรื่อง (๑๓ แผนงาน) อาทิ ศพก. แปลงใหญ่ Zoning by Agri-Map มาตรฐานสินค้าเกษตร/GAP/อินทรีย์ เกษตรทฤษฎีใหม่/ผสมผสาน ธนาคารสินค้าเกษตร แผนผลิตข้าวครบวงจร การจัดที่ดินทำกินของ ส.ป.ก. และระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำ เป็นต้น ทั้งหมดนี้จะขับเคลื่อนโดยบูรณาการงานตาม Agenda และ Area Based นำปรึกษาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้และอาศัยเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว นั่นคือ จะต้องทำให้สินค้าเกษตรมีคุณภาพ มีตลาดรองรับ สามารถลดต้นทุนได้ ๒๐% และเพิ่มผลผลิต ๒๐% ซึ่งก็คือการดำเนินงานตามนโยบายที่ได้กำหนดในปี ๒๕๕๙ (ปีแห่งการลดต้นทุนและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน) และต่อเนื่องปี ๒๕๖๐ (ปีแห่งการยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรสู่ความยั่งยืน)

สามารถอธิบายความเชื่อมโยงได้คือ ใช้ ศพก.เป็นสถานที่เรียนรู้ นำไปสู่การผลิตร่วมกันแบบแปลงใหญ่ หากพื้นที่ที่เกษตรกรทำการผลิตอยู่ในปัจจุบันไม่เหมาะสม จะต้องมีการปรับเปลี่ยนไปสู่สินค้าที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่าโดยอาศัย Agri-Map เป็นเครื่องมือ เกษตรกรต้องผลิตสินค้าให้ได้คุณภาพตามมาตรฐาน GAP หรือพัฒนาสู่เกษตรอินทรีย์ ในขณะเดียวกันจะต้องสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรให้พออยู่พอกิน จะต้องทำเกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสานควบคู่กันไป การทำเรื่องธนาคารสินค้าเกษตร ธนาคารเมล็ดพันธุ์ การสร้างยุ้งฉางเพื่อให้เกษตรกรมีที่เก็บที่ฝากสินค้าโดยไม่ต้องเร่งขาย โดยสินค้าหลักคือ ข้าว ต้องดำเนินการผลิตตามแผนข้าวครบวงจร (เพื่อทำเป็นตัวอย่างให้เห็นถึงการจัดการสินค้าที่ครบวงจรตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทางเพื่อขยายผลต่อไปยังสินค้าอื่น) การทำการเกษตรจะต้องมีระบบส่งน้ำและกระจายน้ำให้ทั่วถึง เพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิต รวมถึงเกษตรกรที่ไม่มีที่ทำกิน จะต้องเร่งรัดการจัดสรรที่ดินของ ส.ป.ก. ทั้งพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมเพื่อขยายผลที่ได้รับจากกรมป่าไม้ ที่ดินที่ยึดคืนตาม ม.๔๔ และที่ดินเอกชนที่จะให้เกษตรกรเช่าทำกินตามแนวทางประชารัฐ นั้นเป็นการร้อยเรียงให้เห็นความเชื่อมโยงนโยบายของกระทรวง

ใครบ้างร่วมยกกระดาษ A4 ด้านขวามือบอกให้ทราบว่ามีใครบ้าง **๑) เกษตรกร** โดยจะต้องพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer เพื่อให้สามารถนำนโยบายและเทคโนโลยีไปปฏิบัติในแปลงของตนเอง โดยใช้ ศพก. เป็นจุดเรียนรู้ ดังนั้น ภาครัฐต้องพัฒนา ศพก. ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สนับสนุนการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ เพื่อสร้างอำนาจการต่อรอง และพัฒนาไปสู่การดำเนินธุรกิจโดยเกษตรกร จะต้องยกระดับคุณภาพของสหกรณ์ให้เข้มแข็ง **๒) เจ้าหน้าที่ภาครัฐ** โดยต้องพัฒนาให้เป็น Smart Officer มีความรู้ความสามารถในงานที่ทำ และอาศัยระบบสั่งการแบบ single command เพื่อบูรณาการในลักษณะ Agenda และ Area Based **๓) ภาครัฐ** โดยหน่วยงานต่างๆ เป็นตัวช่วยในการดำเนินการดังกล่าวข้างต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากหน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรง เช่น การสนับสนุนเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ โครงสร้างพื้นฐานต่างๆ อาทิ ยุ้งฉาง ลานตาก โรงสี รวมทั้งการจัดให้มีตลาดสินค้าเกษตร เป็นต้น **๔) ภาคเอกชน** เป็นตัวช่วยสำคัญเพราะต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคเอกชนในรูปแบบประชารัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

๑. แผนงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ความเป็นมา

ในปี ๒๕๕๗ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ มีนโยบายที่ต้องการให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในระดับชุมชนที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเกษตร ดูแลเกษตรกร และช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรต่างๆ ในพื้นที่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงมีนโยบายให้กรมส่งเสริมการเกษตรในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกร ครอบคลุมเกษตรกร องค์กรเกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในระดับชุมชนอำเภอละ ๑ ศูนย์ รวม ๘๘๒ ศูนย์ ขึ้น ภายใต้หลักคิด “เกษตรกรพัฒนาเกษตรกรด้วยกันเองจึงจะเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน” ซึ่งภาคราชการจะต้องเข้าไปร่วมดำเนินการในลักษณะการขับเคลื่อนและสนับสนุนให้ ศพก. สามารถปฏิบัติงานได้และมีความเข้มแข็ง รวมถึงการประสานเชื่อมโยงภาครัฐ เอกชน และชุมชน ตามแนวทางพระราชบัญญัติ

วัตถุประสงค์

๑) เพื่อพัฒนาศักยภาพของ ศพก. ๘๘๒ ศูนย์ และศูนย์เครือข่าย ให้มีความพร้อมในการให้บริการ การถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต การบริหารจัดการ และการตลาด แก่เกษตรกร รวมทั้งการให้บริการทางการเกษตรด้านต่างๆ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่

๒) เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนโดยมีเกษตรกรต้นแบบเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้

๓) เพื่อเป็นกลไกในการบูรณาการการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเกษตรในพื้นที่

เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

จำนวน ๗๗ จังหวัด ๘๘๒ อำเภอ ประกอบด้วย ๑) ศูนย์หลัก ได้แก่ ศพก. อำเภอละ ๑ ศูนย์ รวม ๘๘๒ ศูนย์ และ ๒) ศูนย์เครือข่าย ได้แก่ ๒.๑) ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) อำเภอละ ๑ ศูนย์ รวม ๘๘๒ ศูนย์ และ ๒.๒) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) อำเภอละ ๒ ศจช. รวม ๑,๗๖๔ ศูนย์

ผลลัพธ์

๑) เกษตรกรที่มาเรียนรู้ที่ ศพก. สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน

๒) เกษตรกร องค์กรเกษตรกรสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเพื่อปรับเปลี่ยนระบบการผลิตสินค้าเกษตร ส่งผลให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้

Q & A

๑	Q	ศพก. คือ อะไร
	A	คือ แหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับชุมชน และเป็น ศูนย์กลางการบริการ และแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานต่างๆ กับ เกษตรกรในชุมชน โดยดำเนินการในพื้นที่ของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ สามารถเป็น แบบอย่างให้กับเกษตรกรในชุมชนในการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรที่ สำคัญของพื้นที่ ตั้งแต่การผลิต การบริหารจัดการ จนถึงการตลาด ซึ่งมีการดำเนินงานที่ สำคัญ ดังนี้ ๑) การพัฒนาศักยภาพของ ศพก. ให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ๒) การให้บริการต่างๆ รวมถึงการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและชุมชน ๓) การพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพของเกษตรกรตามแนวทางการ พัฒนาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการและสถานการณ์ในพื้นที่
๒	Q	ศพก. แตกต่างจาก ศูนย์เรียนรู้อื่นๆ อย่างไร
	A	ศพก. เน้นให้ความรู้และบริการแก่เกษตรกรและประชาชนที่สนใจในด้านการเกษตร จาก สถานที่จริง โดยให้เกษตรกรเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ทำอาชีพการเกษตรและประสบ ความสำเร็จ สามารถลดต้นทุนการผลิต ผลผลิตที่ได้เพิ่มขึ้นและมีคุณภาพยิ่งขึ้น โดยเน้นการ ใช้เทคโนโลยีการผลิตที่เหมาะสม การปรับปรุงบำรุงดิน พร้อมทั้งการน้อมนำหลักปรัชญา

		เศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อนำไปสู่กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
๓	Q	ศพก. มีเครือข่ายหรือไม่
	A	มี โดยเครือข่ายจะเป็นจุดเรียนรู้เฉพาะทาง เช่น ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง ศูนย์เรียนรู้ด้านปศุสัตว์ ฯลฯ เป็นเครือข่ายในการเสริมหนุนกระบวนการเรียนรู้ให้สมบูรณ์และครอบคลุมหลากหลายสาขาทางการเกษตร และตรงกับความต้องการของเกษตรกรในชุมชน
๔	Q	ศพก. ให้บริการอะไรบ้าง
	A	๑) ถ่ายทอดความรู้ ๒) บริการข้อมูลข่าวสารและวิชาการ ๓) บริการด้านการเกษตรต่างๆ ๔) แก้ไขปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน
๕	Q	ศพก. มีกี่ศูนย์
	A	มี ๘๘๒ ศูนย์ (อำเภอละ ๑ ศูนย์) แบ่งเป็น ๗๗๘ ศูนย์ ใน ๗๖ จังหวัด และ ๔ ศูนย์ใน กทม.
๖	Q	กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นผู้รับผิดชอบดูแล ศพก. เพียงหน่วยงานเดียว ใช่หรือไม่
	A	ไม่ใช่ กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลัก โดยมีหน่วยงานทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานสนับสนุน เข้าไปร่วมกันดำเนินการในลักษณะการขับเคลื่อนและสนับสนุนให้ ศพก. สามารถปฏิบัติงานได้ และมีความเข้มแข็ง
๗	Q	เกษตรกรได้อะไรจาก ศพก. บ้าง
	A	เกษตรกร ได้ความรู้ใหม่ๆ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน รวมทั้งสามารถเชื่อมโยงเป็นเครือข่ายส่งผลให้มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้
๘	Q	ศพก. มีบทบาทในการยกกระดาษ A4 อย่างไร
	A	ศพก. ถือเป็นจุดเริ่มต้นของการยกกระดาษ A4 เนื่องจากเกษตรกรต้องอาศัย ศพก. เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อพัฒนาตัวเองให้เป็น Smart Farmer เพื่อให้สามารถนำนโยบายและเทคโนโลยีไปปฏิบัติในแปลงของตัวเอง และสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อสร้างอำนาจต่อรองและพัฒนาไปสู่การดำเนินธุรกิจโดยเกษตรกร

๒. แผนงานระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (แปลงใหญ่)

ความเป็นมา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พลเอก ฉัตรชัย สาริกัลยะ) ได้มอบนโยบาย เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๘ เน้นให้ความสำคัญในเรื่องการลดต้นทุนการผลิต โดยการรวมแปลงการผลิตของเกษตรกรเป็นแปลงใหญ่เพื่อก่อให้เกิดกิจกรรมลดต้นทุนการผลิตตามที่กำหนด และสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้ เป็นรูปธรรม หลักการของแปลงใหญ่คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต อาทิ ลดต้นทุนการผลิต เพิ่มผลผลิตต่อพื้นที่ รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐานตรงตามความต้องการของตลาด มีการผลิตร่วมกันเป็นกลุ่ม มีการเชื่อมโยงกับตลาดเพื่อบริหารจัดการให้เกิดสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทานของสินค้าเกษตร ตลอดจนแก้ปัญหาเรื่องสินค้าล้นตลาดและราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน
- ๒) เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

เป้าหมาย

๑,๕๑๒ แปลง ประกอบด้วย ๑) แปลงเดิม (ปี๒๕๕๙) ๖๐๐ แปลง ๒) แปลงใหม่ (ปี ๒๕๖๐) ๔๐๐ แปลง และ ๓) แปลงเตรียมการ (ปี๒๕๖๑) ๕๑๒ แปลง

ประโยชน์ที่จะได้รับ

- ๑) เกษตรกร มีความสามารถในการบริหารจัดการเทคโนโลยี มีรายได้เพิ่มและมั่นคง และมีตลาดสินค้าเกษตรที่แน่นอน
- ๒) ภาครัฐ มีการบริหารงาน เงิน และคน อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดสมดุลของอุปสงค์และอุปทาน ความสามารถในการแข่งขันภาคเกษตร
- ๓) ภาคเอกชน มีแหล่งซื้อสินค้าที่แน่นอนทั้งปริมาณและคุณภาพ เป็นธุรกิจเพื่อช่วยเหลือสังคม (Social Business) ได้รับชื่อเสียงในฐานะเป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม

Q & A

๑	Q	แปลงใหญ่ คืออะไร
	A	คือ การส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มการผลิตและการบริหารจัดการร่วมกัน ตลอดจนการจัดการด้านการตลาด เพื่อการลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพิ่มโอกาสในการแข่งขัน โดยมีหน่วยงานภาครัฐและภาคีที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก
๒	Q	แปลงใหญ่ มีหลักการในการดำเนินงานอย่างไร
	A	๙ หลักการของแปลงใหญ่ ๑) ความสมัครใจ : เป็นสมาชิกกลุ่มแปลงใหญ่ด้วยความสมัครใจ และดำเนินการภายใต้หลักเกณฑ์ เงื่อนไข และเป้าหมายของแปลงใหญ่ ๒) ง่ายต่อการเข้าถึง : รวมตัวกันได้ จับเป็นกลุ่มผลผลิตเกษตรชนิดเดียวกัน ดำเนินการได้เลย ๓) ขนาดพื้นที่เหมาะสม : ๓.๑) ข้าวไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ไร่ และ เกษตรกรไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย ๓.๒) สินค้าอื่นไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า ๓๐ ราย ๔) พัฒนาให้ถึงเป้าหมาย : ลดต้นทุน เพิ่มผลผลิต ขยายโอกาส ๕) พื้นที่ที่เหมาะสมตาม Agri-Map สามารถรวมเป็นแปลงใหญ่ได้ และใช้เทคโนโลยีเข้าไปปรับพื้นที่ให้เหมาะสม ๖) ยกระดับ : มาตรฐาน ประสิทธิภาพการผลิต เน้นผลผลิตของแปลงใหญ่ ๗) แหล่งน้ำ : พัฒนาตามความจำเป็น/เหมาะสม ๘) กระบวนการกลุ่ม : ๘.๑) กลุ่มเดิม (สหกรณ์/วิสาหกิจชุมชน) – แบ่งเป็นกลุ่มย่อย ทำแปลงใหญ่ได้ ๘.๒) ไม่มีกลุ่ม – พัฒนาให้เกิดกลุ่ม ต้องใช้เวลา ๙) Economy of scale : ตัดสินด้วยเกณฑ์ของแหล่งทุน ขึ้นกับกิจกรรมที่กลุ่มขอรับการสนับสนุน

๓	Q	เจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานต้องทำอะไร
	A	มี ๑๒ ขั้นตอน คือ ๑) ต้องมีความรู้และความเข้าใจในความหมายและหลักการของแปลงใหญ่ที่ชัดเจน ๒) ต้องเข้าใจองค์ประกอบของแปลงใหญ่ ๓) ต้องมีการบูรณาการงานร่วมกันของหน่วยงานภาคีต่างๆ เกี่ยวข้องในแปลงใหญ่ ๔) Single Command (SC) ต้องเข้ามาสนับสนุนการดำเนินการแปลงใหญ่ ๕) ผู้จัดการแปลงต้องทำแผนการปฏิบัติงานแปลงใหญ่ที่ชัดเจน เช่น แผนปฏิบัติงานราย ๓ เดือน แผนการปฏิบัติงานรายปี ๖) ผู้จัดการแปลงต้องทำแผนธุรกิจแปลงใหญ่รายบุคคล/แผนกลุ่ม ที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อรองรับการสนับสนุนสินเชื่อแปลงใหญ่ ๗) มีการพัฒนาการดำเนินงานร่วมกันทั้งระบบตลอดห่วงโซ่อุปทาน ๘) พัฒนาสินค้าดำเนินการควบคู่ไปกับการพัฒนากลุ่ม ให้เกิดความเข้มแข็งไปพร้อมๆ กัน ๙) มีการประเมินผลที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน(แตกต่างจากก่อนเข้าแปลงใหญ่อย่างไร) เช่น จำนวนเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน GAP ๑๐) สินค้าแปลงใหญ่ต้องมีคุณภาพได้มาตรฐาน ๑๑) สมาชิกแปลงใหญ่ต้องได้รับการพัฒนาให้เป็น Smart farmer ทุกราย ๑๒) ต้องยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อยกระดับเกษตรกรและปฏิรูปภาคการเกษตร
๔	Q	แปลงใหญ่เชื่อมโยงกับนโยบายอื่นในกระดาะ A4 อย่างไร
	A	ระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ ซึ่งเน้นให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันเพื่อผลิตสินค้าชนิดเดียวกัน โดยต้องทำให้สินค้ามีคุณภาพมีตลาดรองรับ (ต้นทุนลดลง ๒๐% ผลผลิตเพิ่ม ๒๐ %) การเชื่อมโยงนั้นเริ่มจากเกษตรกรรวมกลุ่มทำการผลิตในสินค้าชนิดเดียว มีการวางแผนร่วมกัน มีการถ่ายทอดความรู้ โดยใช้กลไกศพก. ส่งเสริมระบบน้ำ/กระจายน้ำเพื่อให้เกษตรกรมีน้ำใช้ในการผลิตสินค้าเกษตร ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการผลิตสินค้าปลอดภัย พัฒนาเป็นเกษตรกรอินทรีย์ รวมกลุ่มกันเป็นสหกรณ์เพื่อยกระดับสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง ดำเนินการจัดตั้งเป็นธนาคารสินค้าเพื่อให้บริการสมาชิกของกลุ่ม รวมทั้งส่งเสริมการเกษตรผสมผสานตาม เกษตรทฤษฎีใหม่ ทำการผลิตในพื้นที่เหมาะสม (Zoning by Agri-map) อย่างไรก็ตามตัวช่วยในการพัฒนาต้องสร้างเกษตรกรให้เป็น smart farmer สร้างข้าราชการที่ดูแลให้เป็น smart officer ภาครัฐจะเป็นตัวช่วย ด้านเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ลานตาก ตลาดสินค้าเกษตร ฯลฯ ทั้งหมดจะนำไปสู่ปลายทางคือคุณภาพของเกษตรกรดีขึ้น มีฐานะทางสังคม(ภาคภูมิใจในอาชีพเกษตรกรและสังคมยอมรับ) และ รายได้เพิ่มขึ้น/หนี้สินลดลง

๕	Q	เงื่อนไขแปลงใหญ่เปลี่ยนแปลงจากเดิมอย่างไร																				
	A	<table><tr><th colspan="2">พื้นที่และจำนวนเกษตรกร</th></tr><tr><th>เดิม</th><th>ใหม่</th></tr><tr><td>ข้าว พืชไร่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน</td><td></td></tr><tr><td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ และ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย</td><td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ และ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย</td></tr><tr><td>ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ และพืชอื่นๆ</td><td></td></tr><tr><td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย</td><td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย</td></tr><tr><td>ปศุสัตว์</td><td></td></tr><tr><td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย</td><td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย</td></tr><tr><td>ประมง</td><td></td></tr><tr><td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย</td><td>• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย</td></tr></table>	พื้นที่และจำนวนเกษตรกร		เดิม	ใหม่	ข้าว พืชไร่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน		• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ และ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ และ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย	ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ และพืชอื่นๆ		• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย	ปศุสัตว์		• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย	ประมง		• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย
พื้นที่และจำนวนเกษตรกร																						
เดิม	ใหม่																					
ข้าว พืชไร่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน																						
• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ และ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ และ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย																					
ไม้ผล พืชผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ และพืชอื่นๆ																						
• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย																					
ปศุสัตว์																						
• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย																					
ประมง																						
• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 50 ราย	• พื้นที่ไม่น้อยกว่า 300 ไร่ หรือ เกษตรกรไม่น้อยกว่า 30 ราย																					
๖	Q	การสมัครเข้าร่วมมีขั้นตอนอย่างไรบ้าง																				
	A	ขั้นตอนการดำเนินงานส่งเสริมเกษตรแปลงใหญ่-ใหม่ คัดเลือกพื้นที่ ขนาดไม่น้อยกว่า 500 ไร่ เกษตรกร 50 รายขึ้นไป ประเภท ครอบคลุม ประชาสัมพันธ์/สร้างการรับรู้ รับสมัครองค์กรเกษตรกร คณะกรรมการ SC Single Command จัดตั้งผู้จัดการแปลง/คณะกรรมการกลุ่ม/ฐานข้อมูล/แผนการผลิตรายบุคคล/รายกลุ่ม กรมส่งเสริมการเกษตร (ระบบข้อมูล) ผู้จัดการแปลง คณะกรรมการ สมาชิก หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง																				
๗	Q	ทำไมต้องมีนโยบายแปลงใหญ่																				
	A	๑) เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรมีการรวมกลุ่มและบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้เกิดการรวมกันผลิตและรวมกันจำหน่าย โดยมีตลาดรองรับที่แน่นอน ๒) เพื่อให้เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิตและมีผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น รวมทั้งผลผลิตมีคุณภาพได้มาตรฐาน ภายใต้การบูรณาการของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน																				
๘	Q	เกษตรกรได้อะไร จากการเข้าร่วมแปลงใหญ่																				
	A	เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันผลิต นำไปสู่การต้นทุนการผลิต ผลผลิตต่อหน่วยเพิ่มขึ้น มีการบริหารจัดการ ขายผลผลิตได้ในราคายุติธรรมเพราะมีการทำข้อตกลง MOU กับเอกชน																				

๙	Q	สินเชื่อแปลงใหญ่ ดอกเบี้ยร้อยละ ๐.๐๑ มีวัตถุประสงค์อะไร
	A	๑) เพื่อสนับสนุนเงินทุนแก่กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์การเกษตร ในการพัฒนาการเกษตรแบบแปลงใหญ่ ๒) เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการรวมกลุ่มการผลิตเกษตรแบบแปลงใหญ่ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนในการผลิต สร้างอำนาจในการต่อรองด้านการผลิตและการตลาด รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีและเครื่องจักร ที่เหมาะสม ๓) เพื่อพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็ง และเพิ่มศักยภาพเกษตรกรรายย่อยในการรวมกลุ่มการผลิต การบริหารจัดการที่ดีและมีการเชื่อมโยงด้านการตลาดรับซื้อผลผลิตที่มั่นคงแน่นอน อย่างต่อเนื่อง
๑๐	Q	หน่วยงานใดบ้างที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแปลงใหญ่
	A	ทุกหน่วยงานในกระทรวงเกษตรฯ หน่วยงานอื่นๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน

๓. แผนงานบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map)

ความเป็นมา

ภาคการเกษตรของประเทศไทยประสบปัญหาผลผลิตต่อไร่ต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง สินค้าล้นตลาด ในบางช่วง ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและสะสมมาเป็นเวลานาน เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จึงดำเนินโครงการการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม (Zoning by Agri-Map) ภายใต้ยุทธศาสตร์การสร้างความสามารถในการแข่งขัน/ยุทธศาสตร์พัฒนาการเกษตรยั่งยืน

เป้าหมาย

ปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสมให้ทำกิจกรรมที่เหมาะสม จำนวน ๖ ล้านไร่ ในระยะเวลา ๒๐ ปี (๒๕๖๐-๒๕๗๙) โดยในระยะ ๕ ปี (๒๕๖๐-๒๕๖๔) มีเป้าหมายในจำนวน ๑.๕ ล้านไร่ และในปี ๒๕๖๐ มีเป้าหมายจำนวน ๓ แสนไร่

การดำเนินงาน

กรมพัฒนาที่ดินเป็นหน่วยงานหลัก และมีกรมวิชาการเกษตร สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม กรมหม่อนไหม กรมประมง กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมปศุสัตว์ กรมชลประทาน กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร เป็นหน่วยงานสนับสนุนในการดำเนินงาน

การเชื่อมโยงกับนโยบายอื่นในการยกกระดาษ A4

จากแนวคิด “การยกกระดาษ A4” ของ รมว.กษ. ซึ่งมีการเชื่อมโยงนโยบายที่สำคัญ ๙ เรื่อง (๑๓ แผนงาน) นำไปสู่เป้าหมายปลายทางเดียวกัน คือ การยกระดับคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้ดีขึ้นและมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมคือ หนึ่งในนโยบายสำคัญดังกล่าวโดยมีส่วนสำคัญในการคัดกรองเกษตรกรออกเป็น ๒ กลุ่ม โดยใช้ Agri-Map เป็นเครื่องมือ ดังนี้ ๑) เกษตรกรที่ทำการผลิตสินค้าเหมาะสมกับพื้นที่การเกษตรของตนเอง และ ๒) เกษตรกรที่ผลิตสินค้าไม่เหมาะสม โดยเกษตรกรกลุ่มที่ ๑) จะได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการ ศพก. เพื่อเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้ นำไปสู่การผลิตร่วมกันแบบแปลงใหญ่ เกษตรกรกลุ่มที่ ๒) จะได้รับการสนับสนุนให้เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนไปสู่การผลิตสินค้าที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดความเสี่ยง และมีรายได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการสนับสนุนการพัฒนาเกษตรกรให้เป็น Smart Farmer และพัฒนาเจ้าหน้าที่ให้เป็น Smart Office จากการผลิตสินค้าที่เหมาะสมกับพื้นที่ และมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย (Agri-Map)

Q & A

๑	Q	ทำ Zoning แล้วจะได้ประโยชน์อะไร
	A	เป็นการปรับเปลี่ยนให้การใช้พื้นที่เกษตรกรรมเกิดประโยชน์มากขึ้น มีการผลิตสินค้าที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดความเสี่ยง และเกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
๒	Q	การทำ Zoning ปฏิบัติได้จริงหรือไม่
	A	สามารถปฏิบัติได้จริง ภายใต้โครงการการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งเป็นการบูรณาการร่วมกับทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตร โดยใช้ Agri-Map เป็นเครื่องมือและเชื่อมโยงกับอีก ๑๒ แผนงานตามแนวทางการยกกระดาษ A4 ของ รรว.กษ. ซึ่งเป็นการบูรณาการในระดับนโยบายโดยมีเป้าหมายปลายทางเดียวกัน
๓	Q	Agri-Map คืออะไร และใช้งานอย่างไร
	A	Agri-Map คือ แผนที่เกษตรเพื่อการบริหารจัดการเชิงรุกออนไลน์โดยบูรณาการข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรจากทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือบริหารจัดการการเกษตรไทยอย่างมีประสิทธิภาพครอบคลุมทุกพื้นที่ มีการปรับข้อมูลให้ทันสมัย และพัฒนาเพิ่มความสะดวกการใช้งานให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลโดยง่าย พร้อมกับการติดตามข้อมูลความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องและรอบด้าน ครอบคลุมการนำไปใช้ประโยชน์ทุกด้าน ที่สำคัญเป็นการนำเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้กับข้อมูลด้านการเกษตร ซึ่งสามารถตอบโจทย์การช่วยเหลือและแก้ปัญหาให้กับเกษตรกรไทยในรายพื้นที่ได้เป็นอย่างดี Agri-Map ใช้งานบนคอมพิวเตอร์หรือ แท็บเล็ต ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตโดยเข้าใช้งานผ่านหน้าเว็บไซต์ของ กษ หรือ URL:http://agri-map-online.moac.go.th/ ซึ่งจะมีเอกสารคู่มือการใช้ให้ศึกษาและสามารถดาวน์โหลดได้ในหน้าเว็บไซต์ดังกล่าว
๔	Q	อะไรเป็นตัวกำหนด Zoning และระดับความเหมาะสม S๑, S๒, S๓ และ N
	A	ใช้เกณฑ์หลัก ๒ ด้าน คือ ๑) ด้านสารสนเทศภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นข้อมูลจากแผนที่ต่างๆ ได้แก่ แผนที่ดิน สภาพการใช้ที่ดิน เขตเส้นฝน เขตป่าตามกฎหมาย เขตปฏิรูปที่ดิน นิคมสหกรณ์การเกษตร เขตชลประทาน และขอบเขตการปกครอง ๒) ด้านปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืช ได้แก่ ความเข้มของแสงอาทิตย์ อุณหภูมิ ธาตุอาหารในดิน ความเค็ม ความเป็นกรด-ด่างของดิน และความเสียหายจากการเกิดน้ำท่วม เป็นต้น

		ปัจจัยหลักทั้ง ๒ ปัจจัยนำมาพิจารณากำหนดระดับความเหมาะสมในการผลิตสินค้าเกษตร ๔ ระดับ ได้แก่ S๑ เหมาะสมสูง - ไม่มีข้อจำกัดในการปลูก S๒ เหมาะสมปานกลาง - มีข้อจำกัดเล็กน้อยแก้ไขได้ S๓ เหมาะสมเล็กน้อย - มีข้อจำกัดที่แก้ไขได้ยาก ต้องลงทุนสูง N ไม่เหมาะสม - มีข้อจำกัดที่แก้ไขไม่ได้ หรือต้องลงทุนสูงมาก
๕	Q	ในระดับภูมิภาค หน่วยงานใดเป็นผู้กำหนดพื้นที่เป้าหมาย
	A	ทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกำหนดพื้นที่เป้าหมายภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์แบบเบ็ดเสร็จ (SC) โดยมีกรมพัฒนาที่ดิน เป็นหน่วยงานหลักในการให้ข้อมูลความเหมาะสมของพื้นที่
๖	Q	จะพื้นที่เป้าหมายในการปรับเปลี่ยน ได้อย่างไร
	A	ใช้ Agri-Map เป็นเครื่องมือ ในการค้นหาพื้นที่ที่ผลิตสินค้าเกษตรไม่เหมาะสม โดยแบ่งเป็น ๒ ระดับ <u>ระดับนโยบาย</u> ๑) กำหนดเป้าหมายและแผนงานปรับเปลี่ยน ๒) วางแผนการปรับเปลี่ยนในพื้นที่เป้าหมาย <u>ระดับปฏิบัติ</u> ๑) คัดเลือกพื้นที่และเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ ๒) ประชาคม และจัดเวทีชุมชน อบรมชี้แจงทำความเข้าใจ ๓) สำรวจพื้นที่จริงและความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลง ๔) ดำเนินการปรับเปลี่ยนและบูรณาการกิจกรรมร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๗	Q	จะจูงใจเกษตรกรให้ปรับเปลี่ยนการผลิตให้เหมาะสม ได้อย่างไร
	A	โดยประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบ มีการจัดเวทีประชาคม “การปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตในพื้นที่ไม่เหมาะสมเพื่อการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม” เพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกรถึงผลเสียจากการทำการเกษตรในพื้นที่ไม่เหมาะสม และผลตอบแทนที่จะได้จากการปรับเปลี่ยนมาผลิตสินค้าที่เหมาะสมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการปรับเปลี่ยนร่วมกันพิจารณากิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ของเกษตรกรในแต่ละรายและเสนอทางเลือกในการปรับเปลี่ยนร่วมกันเพื่อให้เกษตรกรมีทางเลือกในการปรับเปลี่ยนที่หลากหลายกว่าการเสนอทางเลือกเพียงหน่วยงานเดียว

๔. แผนงานเกษตรอินทรีย์ ปีงบประมาณ ๒๕๖๐

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อเพิ่มพื้นที่และปริมาณการผลิตเกษตรอินทรีย์
- ๒) เพื่อเพิ่มมูลค่าของผลิตผล ผลิตภัณฑ์ สินค้าและบริการด้านเกษตรอินทรีย์
- ๓) เพื่อเพิ่มการค้าและการบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศ
- ๔) เพื่อให้มาตรฐานและระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ

เป้าหมาย

ปี ๒๕๖๐ พื้นที่การผลิตเกษตรอินทรีย์ (โยธธโมเดลและทั่วไป) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ๑๕% ต่อปี

การดำเนินงาน

มี ๖ มาตรการ ดังนี้

๑) การเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่และเกษตรกร :

- ๑.๑) **เจ้าหน้าที่** ได้รับการอบรมพัฒนาความรู้ในหลักสูตรการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ การตรวจรับรองการผลิตข้าว/พืชอินทรีย์ และผู้ตรวจประเมินฟาร์มปศุสัตว์อินทรีย์
- ๑.๒) **เกษตรกร** ได้รับการชี้แจงเพื่อคัดเลือกและกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการทำเกษตรอินทรีย์ ได้รับการอบรมความรู้ (มาตรฐานเกษตรอินทรีย์) ข้าวอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล ข้าวอินทรีย์ตลาดเฉพาะ โดยใช้กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร การทำระบบควบคุมภายในแบบกลุ่ม การขอรับรอง/Focus group การพัฒนาผู้ตรวจประเมินข้าวอินทรีย์ การผลิตปศุสัตว์อินทรีย์ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และการจัดทำบัญชีต้นทุนอาชีพ)

๒) การส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์ : ส่งเสริมทำเกษตรอินทรีย์ในพืชที่มีศักยภาพทั้งในพื้นที่แปลงใหญ่ต้นแบบ/แปลงทั่วไป สร้างต้นแบบโรงปุ๋ยอินทรีย์เติมอากาศ จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอินทรีย์ การผลิตไก่คอก่อนอินทรีย์ พัฒนาการเรียนรู้เกษตรอินทรีย์ใน ศพก. และจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์/PGS สนับสนุนปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร ได้แก่ วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ ในการผลิตปุ๋ยและสารอินทรีย์ชีวภาพ เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (เช่น ปอเทือง ถั่วพุ่ม ถั่วพุ่ม) เมล็ดพันธุ์ ถั่วลิสง และพันธุ์สัตว์ เป็นต้น

๓) การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ : บริการตรวจประเมินแปลงเกษตรกรเบื้องต้น ตรวจรับรองมาตรฐานพืช/ปศุสัตว์/ประมงอินทรีย์ให้เกษตรกรรายใหม่และรายเก่า ทั้งรายเดี่ยวและรายกลุ่ม และสนับสนุนค่าตรวจวิเคราะห์สารตกค้างและความอุดมสมบูรณ์ของดิน รวมทั้งพัฒนาฐานข้อมูลตรวจรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

๔) การพัฒนาต่อยอดการผลิต :

- ๔.๑) การแปรรูปสู่การตลาด ได้แก่ การส่งเสริมการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม การพัฒนาต้นแบบโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์ข้าวพร้อมบริโภค/ต้นแบบโรงสีข้าวอินทรีย์/ต้นแบบผลิตข้าวอินทรีย์ การพัฒนาและส่งเสริมชุมชน การพัฒนาตราสินค้าเกษตรอินทรีย์ การจัดทำเขตเกษตรอินทรีย์ และการสนับสนุนเครื่องชั่งสุญญากาศข้าว
- ๔.๒) เชื่อมโยงตลาดและสร้างความเชื่อมั่น ได้แก่ การสร้างเครือข่ายการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ การจัดสัมมนาเครือข่ายผู้ผลิตผู้ประกอบการและผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์/ ข้าวอินทรีย์ การพัฒนาตลาดสีเขียว การติดตั้งการใช้งานระบบตรวจสอบสินค้าเกษตร (QR Trace) และการจัดนิทรรศการประชาสัมพันธ์เชื่อมโยงตลาดข้าวอินทรีย์

๕) การสร้างความรู้ความเข้าใจ สื่อสารประชาสัมพันธ์ ให้เกษตรกรผู้ผลิตและผู้บริโภค : จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้เกษตรอินทรีย์ จัดแสดงนิทรรศการความรู้ด้านการผลิตพืช ปศุสัตว์และประมงอินทรีย์ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้บริโภคผ่านช่องทางต่างๆ จัดทำคู่มือส่งเสริมเกษตรอินทรีย์/ระบบการรับรองแบบมี ส่วนร่วม (PGS) เป็นต้น

๖) การติดตามประเมินผลการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ หลังการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์แล้ว

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) เกษตรกร และเจ้าหน้าที่ มีความรู้ความเข้าใจถึงประโยชน์ของเกษตรอินทรีย์
- ๒) พื้นที่การผลิต ปริมาณ และมูลค่าของสินค้าเกษตรอินทรีย์และผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น
- ๓) ยกระดับการพัฒนาให้มีระบบการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไทยให้เทียบเท่ากับมาตรฐานในระดับภูมิภาคหรือระดับสากล
- ๔) ผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศยอมรับในมาตรฐานและระบบการรับรองสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทย

Q & A

๑	Q	เกษตรอินทรีย์ คืออะไร
	A	คือ ระบบการจัดการด้านการเกษตรแบบองค์รวม ที่เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพ โดยเน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงวัตถุดิบที่ได้มาจากการสังเคราะห์ และไม่ใช้พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ที่ได้มาจากการดัดแปรพันธุกรรม (GMO) มีการจัดการกับผลิตภัณฑ์ โดยเน้นการแปรรูปด้วยความระมัดระวัง เพื่อรักษาสภาพการเป็นเกษตรอินทรีย์และคุณภาพที่สำคัญของผลิตภัณฑ์ทุกขั้นตอน
๒	Q	ทำไมภาครัฐจึงส่งเสริมให้เกษตรกรปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรอินทรีย์
	A	เพื่อให้เกษตรกรผลิตผลผลิตเกษตรที่มีคุณภาพมาตรฐานปลอดภัยต่อผู้ผลิตและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค เพิ่มมูลค่าผลผลิตและการค้า การบริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากในช่วงเวลาที่ผ่านมาเกษตรกรส่วนใหญ่ทำการเกษตรโดยใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีในปริมาณมากอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกร ผู้ผลิตและผู้บริโภค ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ประกอบกับเกิดกระแสความตื่นตัวด้านรักษาสภาพของผู้บริโภคทั้งในและต่างประเทศ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ในขณะที่ประเทศไทยเป็นผู้ผลิต และส่งออกอาหารที่สำคัญของโลก มีความเหมาะสม ทั้งสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศ มีศักยภาพที่จะเป็นแหล่งผลิตอาหารเกษตรอินทรีย์เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับนานาชาติได้ รัฐบาลเห็นความสำคัญดังกล่าวจึงกำหนดให้การพัฒนาเกษตรอินทรีย์เป็นนโยบายที่สำคัญนโยบายหนึ่งของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์
๓	Q	สินค้าเกษตรอินทรีย์ คืออย่างไร
	A	ดี เพราะได้มาจากระบบการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ที่ไม่ใช้สารสังเคราะห์ เช่นปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช ไม่ใช้พันธุ์พืชหรือสัตว์ที่ดัดแปรพันธุกรรม (GMO) ระบบการผลิตไม่กระทบระบบนิเวศสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันสินค้าเกษตรอินทรีย์มีราคาค่อนข้างสูงกว่าสินค้าเกษตรทั่วไป แต่มีผู้บริโภคจำนวนหนึ่งยินดีซื้อมารับบริโภค
๔	Q	เกษตรกรจะได้อะไรจากการทำเกษตรอินทรีย์
	A	๑) เกษตรกรสามารถลดต้นทุนการผลิต ด้วยการลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมี โดยใช้ปุ๋ยและสารอินทรีย์ชีวภาพทดแทน ๒) ดีต่อสุขภาพทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภค ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพ โรคร้ายไข้เจ็บที่เกิดจากการสัมผัสสารเคมีการเกษตรและการบริโภค ๓) สิ่งแวดล้อมและดินที่ใช้ในการทำเกษตรได้รับการปรับปรุงบำรุงให้มีความมีความอุดมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ๔) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในและต่างประเทศ

		๕) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ เกี่ยวกับความรู้การผลิตตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ทั้งในด้านพืช ปศุสัตว์ และประมง การรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ ปัจจัยการผลิตต่างๆ เป็นต้น
๕	Q	การทำเกษตรอินทรีย์ มีขั้นตอนที่ยุ่งยากไหม
	A	ไม่ยุ่งยาก เนื่องจากเกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนจากระบบการผลิตที่ใช้สารเคมี มาเริ่มต้นผลิตในระบบเกษตรอินทรีย์ได้ โดยยึดหลักการผลิตแบบเกษตรผสมผสานที่พึ่งพิงและอาศัยความหลากหลายทางชีวภาพ ในการสร้างความสมดุลของระบบนิเวศเกษตร พื้นฟูและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยการหมุนเวียนใช้ทรัพยากรในฟาร์มให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตและลดการใช้ปัจจัยภายนอกได้ นำไปสู่การพึ่งพาตนเองและมีระบบการผลิตที่ยั่งยืนในที่สุด
๖	Q	จะขอรับความช่วยเหลือเรื่องเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานใดได้บ้าง
	A	จาก ๑๑ หน่วยงาน ได้แก่ กรมวิชาการเกษตร (กวก.) สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กรมส่งเสริมการเกษตร (กสก.) กรมพัฒนาที่ดิน (พด.) กรมการข้าว (กข.) กรมส่งเสริมสหกรณ์ (กสส.) กรมปศุสัตว์ (ปศ.) กรมประมง (ปม.) กรมหม่อนไหม (กมม.) และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (สศก.)
๖	Q	เกษตรอินทรีย์ เชื่อมโยงกับนโยบายอื่นในกระดาษ A4 อย่างไร
	A	เกษตรอินทรีย์ เป็นนโยบายที่สำคัญนโยบายหนึ่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ได้มาตรฐานสินค้าเกษตรอินทรีย์ เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคและมีตลาดรองรับ ทั้งยังสามารถลดต้นทุนการผลิตจากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ชีวภาพทดแทนปุ๋ยเคมี/สารเคมี ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรมีชีวิตที่ดีขึ้น มีรายได้จากการทำเกษตรเพิ่มขึ้น หนี้สินลดลงและมีความภาคภูมิใจในอาชีพการเกษตร การพัฒนาเกษตรอินทรีย์จะทำไปพร้อมกับการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เทคโนโลยี และนวัตกรรม เป็นตัวช่วยในการขับเคลื่อนดำเนินการควบคู่ไปกับนโยบายอื่นๆ โดยใช้ ศพก. เป็นแหล่งถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อสร้าง Smart farmer ส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่ โดยเลือกชนิดพืชชนิดสัตว์ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ ภูมิอากาศ และเป็นที่ต้องการของตลาด รวมทั้งสนับสนุนระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำในพื้นที่ทำเกษตร ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งธนาคารสินค้าเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีแหล่งกักเก็บพันธุ์ไว้ใช้ในการผลิต สำหรับเกษตรแปลงใหญ่ที่มีพื้นที่เหมาะสมกับการปลูกข้าวหอมมะลิ มีนโยบายส่งเสริมให้ปลูกข้าวครบวงจรเพื่อผลิตข้าวในปริมาณที่เหมาะสมกับความต้องการของตลาด พร้อมทั้งส่งเสริมการปลูกพืชที่หลากหลายในฤดูแล้งทดแทนการปลูกข้าวนาปรัง ส่วนนโยบายการจัดที่ดินทำกินในพื้นที่ ส.ป.ก.ที่ยึดคืน และพื้นที่ของสมาชิกสหกรณ์ที่ได้รับการยกระดับสหกรณ์ให้เข้มแข็งนั้น สามารถดำเนินการส่งเสริมให้ทำการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ตามแนวทางที่กล่าวมาแล้วและทั้งหมดถือเป็นการบูรณาการงานของเจ้าหน้าที่ กษ. ที่ผ่านการพัฒนาองค์ความรู้เป็น Smart Officer ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนงานตามนโยบายฯ

๕. แผนงานเกษตรทฤษฎีใหม่

ความเป็นมา

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระราชทานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอยู่ด้วยความมั่นคงและยั่งยืน ทรงคิดค้นเกษตรทฤษฎีใหม่ เพื่อแก้ไขปัญหาเกษตรกรรมที่ไม่ได้ผลในเขตแห้งแล้งขาดแคลนน้ำในการเกษตร โดยเฉพาะการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งมีความเสี่ยงสูงในการขาดแคลนน้ำ กรณีฝนทิ้งช่วงและปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอในการเพาะปลูก

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย จึงได้จัดทำโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ขึ้นเพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช โดยส่งเสริมให้เกษตรกรที่มีความสนใจจาก ๘๘๒ อำเภอ รวมทั้งสิ้น ๗๐,๐๐๐ ราย ได้น้อมนำหลักทฤษฎีใหม่ไปปรับใช้ในพื้นที่ของตนเองอย่างเหมาะสม ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ของเกษตรกรตามภูมิสังคมของแต่ละพื้นที่ โดยมุ่งหวังจะช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรในการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ อันเกิดจากการพัฒนาศักยภาพของตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยการสร้างอาชีพอย่างเหมาะสมกับทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

วัตถุประสงค์

เพื่อถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเพื่อรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่ทรงมีต่อปวงชนชาวไทย และเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรนำแนวทางทฤษฎีใหม่มาปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในพื้นที่ของตนเองตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับพื้นที่ของเกษตรกรเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนและมีรายได้เสริม

เป้าหมาย

คัดเลือกเกษตรกรที่มีความสนใจ และมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในพื้นที่ ๘๘๒ อำเภอ จำนวน ๗๐,๐๐๐ ราย

การดำเนินงาน

ประกอบด้วย การเตรียมการบริหารจัดการ การคัดเลือกพื้นที่และเกษตรกร การให้องค์ความรู้เชิงปฏิบัติการ การสนับสนุนปัจจัยการผลิต และการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลุ่มเป้าหมาย ๓ กลุ่ม ตามความพร้อมของเกษตรกร ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรมีความพร้อมมาก กลุ่มเกษตรกรมีความพร้อมปานกลาง และกลุ่มเกษตรกรมีความพร้อม โดยใช้ “โครงการ ๕ ประสาน สืบสานเกษตรทฤษฎีใหม่ ถวายในหลวง” ประกอบด้วย เกษตรกรภาครัฐ ราษฎร์ เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ศพก. ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) เกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้นำไปปฏิบัติจริงอย่างแพร่หลายในทุกภูมิภาคของประเทศไทย
- ๒) เกษตรกรได้รับความรู้ สามารถปรับเปลี่ยนแนวคิดและรูปแบบในการทำมาหากิน การประกอบอาชีพให้มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเอง โดยสามารถลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับตนเองและครอบครัว

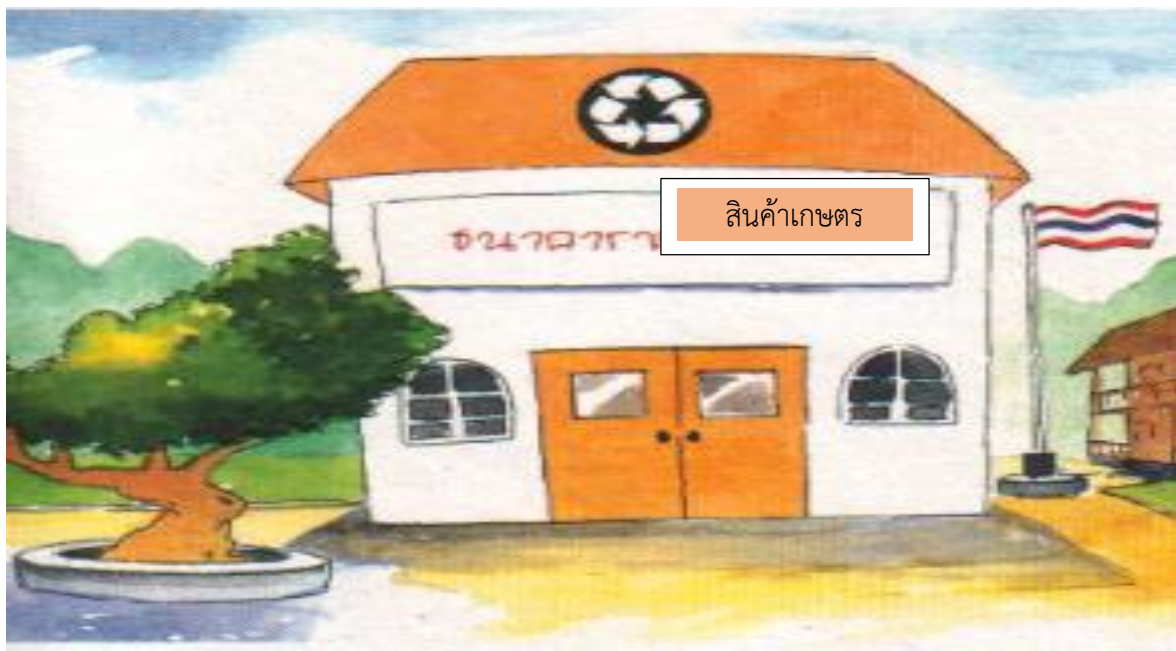
Q & A

๑	Q	เกษตรทฤษฎีใหม่ คืออะไร
	A	คือ ระบบการเกษตรที่เน้นการจัดสรรทรัพยากรน้ำในไร่นาให้เกิดประโยชน์สูงสุด จัดสรรพื้นที่เพื่อใช้ในการเพาะปลูกเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก ที่มีเหลือจึงขาย มีการสร้างผลผลิตอาหารที่เพียงพอ และสร้างการผลิตที่หลากหลายสำหรับแหล่งรายได้ที่มั่นคง ของครัวเรือน สร้างความมั่นคงด้านอาหาร เกิดการพึ่งพาตนเอง และลดการพึ่งพาจากภายนอก การทำเกษตรทฤษฎีใหม่จะเน้นสำหรับเกษตรกรรายย่อยที่มีพื้นที่ทำกินน้อย มีแหล่งน้ำในไร่นาไว้ใช้ประโยชน์ในการทำเกษตร
๒	Q	เกษตรผสมผสาน คืออะไร
	A	คือ ระบบเกษตรที่มีการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์หลากหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน โดยมีกิจกรรมแต่ละชนิดเกื้อกูลประโยชน์ต่อกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่นาได้อย่างเหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุด มีความสมดุลต่อสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง และเกิดการเพิ่มพูนความสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ การเกื้อกูลกันระหว่างพืชและสัตว์ เศรษฐกิจและผลพลอยได้จากการปลูกพืชจะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ และผลที่ได้จากการเลี้ยงสัตว์จะเป็นประโยชน์ต่อพืช
๓	Q	เกษตรกรจะต้องมีคุณสมบัติอย่างไรจึงจะสมัครเข้าร่วมโครงการได้
	A	๑) ไม่เคยดำเนินกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ที่เป็นทางการมาก่อน (Start Zero) ๒) มีที่ดินเป็นของตนเองและมีเอกสารสิทธิ์ที่ดินตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หรือกรณีเป็นที่ดินเช่า ต้องได้รับความยินยอมจากเจ้าของที่ดิน ๓) มีสระน้ำ บ่อน้ำ บ่อบาดาล หรือแหล่งน้ำใช้อื่นที่เพียงพอต่อการทำการเกษตร หากไม่มีบ่อน้ำหรือแหล่งน้ำใช้อื่น แต่มีความประสงค์เข้าร่วมโครงการ ให้เข้ามาแสดงความประสงค์เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการดำเนินการระยะต่อไป ๔) มีแรงงานในครัวเรือนเพียงพอ เหมาะสมกับพื้นที่ดำเนินกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ ๕) สมัครใจเข้าร่วมโครงการ และยินดีทำเกษตรทฤษฎีใหม่อย่างต่อเนื่อง
๔	Q	เกษตรกรจะได้อะไรจากโครงการ
	A	๑) ได้รับความรู้ ความเข้าใจในหลักการทำเกษตรทฤษฎีใหม่/เกษตรผสมผสาน โดยการส่งเสริม ให้อำเภอแนะนำ ติดตามเยี่ยมเยียน จากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรฯ ปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร/ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชน สถาบันการศึกษา และภาคเอกชน ๒) ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตเบื้องต้นในการทำกิจกรรมเกษตรทฤษฎีใหม่ (พันธุ์ไม้ผล เมล็ดพันธุ์ผัก ต้นพันธุ์หม่อน สัตว์ปีก และปลากินพืช เป็นต้น) ๓) เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเอง โดยการลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับตนเองและครอบครัวจากการทำเกษตรทฤษฎีใหม่ได้

๕	Q	มีใครบ้าง และ ต้องทำอะไร หลังเข้าร่วมโครงการ
	A	๑) เกษตรกร : ในช่วงแรกให้ทำกิจกรรมการเกษตรที่ตนเองถนัดก่อน ๑ อย่าง โดยเป็นกิจกรรมที่ทำได้ง่าย ลงทุนน้อย และมีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิต (ให้เหมาะสมกับฐานะของเกษตรกร) จากนั้นจึงลองทำกิจกรรมอย่างอื่นที่ ๒ และ ๓ ขยายผลต่อไป โดยเกษตรกรจะต้องจัดทำบัญชีฟาร์มควบคู่ไปด้วย หลังจากนั้นจึงจะขยายผลไปสู่การทำเกษตรทฤษฎีใหม่เต็มรูปแบบ และเป็นเกษตรกรต้นแบบ/ปราชญ์ต่อไป ๒) ภาครัฐ : สำรวจความต้องการของเกษตรกร ประสานขอรับการสนับสนุนตามความต้องการของเกษตรกร ประสานหน่วยงานให้ความช่วยเหลือเกษตรกรทุกขั้นตอน ประเมินผล/ประมวผล เปรียบเทียบผลก่อนหลังดำเนินการ ติดตามเยี่ยมเยียน แก้ปัญหา และสนับสนุนปัจจัยการผลิตตามความเหมาะสม รวมถึงแนะนำเกษตรกรให้ทำบัญชี ๓) ปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ/ศพก./ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง : มีเป้าหมายรับผิดชอบเกษตรกร ในอัตรา ๑ : ๓-๕ (ไม่เกิน ๑๐ ราย) โดยทำหน้าที่สร้างแรงบันดาลใจ ปรับเปลี่ยนวิธีคิด เปลี่ยนวิธีทำของเกษตรกรเป้าหมายเพื่อให้ระเปิดความตั้งใจจากข้างใน และให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา เยี่ยมเยียนเกษตรกร สร้างเกษตรกรต้นกำเนิด สร้างทายาทเกษตรกรที่แตก Cell ใหม่ ๔) ภาคเอกชน : ทำหน้าที่สนับสนุนองค์ความรู้ เทคนิค/วิชาการ ให้คำแนะนำ ติดตามเยี่ยมเยียน สนับสนุนปัจจัยการผลิต/ค่าใช้จ่ายอื่นให้กับเกษตรกร โดยพิจารณาเป็นรายบุคคลตามความเหมาะสม รวมทั้งสนับสนุนค่าใช้จ่ายดำเนินงานของปราชญ์เกษตร/เกษตรกรต้นแบบ รวมถึงจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร ๕) สถาบันการศึกษา : ทำหน้าที่สนับสนุนเทคนิค/วิชาการ ให้นักศึกษาเป็นผู้ช่วยปราชญ์เกษตรและลงมือช่วยเกษตรกร/เรียนรู้ร่วมกันกับเกษตรกร รวมถึงจัดหาตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกร
๖	Q	ติดต่อเข้าร่วมโครงการได้ที่ไหน
	A	สมัครได้ที่สำนักงานเกษตรอำเภอที่อยู่ในพื้นที่ หรือ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัด

๖. แผนงานธนาคารสินค้าเกษตร

Q & A

๑	Q	ทำไมต้องมีธนาคารสินค้าเกษตร
	A	ต้องมีเพราะ จะช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่สินค้าเกษตร โดยธนาคารจะรับฝากและถอน (สินค้าเกษตร) หรือ ยืมและส่งคืน (สินค้าเกษตร)
๒	Q	เกษตรกรได้อะไรจากธนาคารสินค้าเกษตร
	A	เกษตรกรนำสินค้าเกษตรสามารถมาฝากไว้ เพื่อชะลอสินค้าเกษตรให้เข้าสู่ตลาดตามความต้องการของตลาด เป็นเสมือนแก้มลิงของสินค้าเกษตร (ในกรณีธนาคารมีพื้นที่เก็บสินค้าเกษตร) ในฤดูการผลิตที่ผลผลิตทางการเกษตรมีมาก เกินความสามารถของผู้บริโภค จะนำไปใช้ได้ เมื่อสินค้าเกษตรมีราคาดีขึ้น เกษตรกรจึงถอนสินค้าเกษตรนั้น ๆ ออกขายสู่ตลาด เกษตรกรจะได้ราคาสูงขึ้น

๓	Q	มีหน่วยใดบ้างของ กษ. ทำภารกิจธนาคารสินค้าเกษตร
	A	ปัจจุบันมี ๖ หน่วยงาน คือ ๑. กรมส่งเสริมสหกรณ์ ๒. กรมการข้าว ๓. กรมพัฒนาที่ดิน ๔. กรมปศุสัตว์ ๕. กรมประมง ๖. กรมหม่อนไหม - ธนาคารโคนมทดแทนฝูง - ธนาคารข้าว - ธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าวชุมชน - ธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ - ธนาคารโค – กระบือ - ธนาคารพันธุ์ปลา - ธนาคารหม่อนไหม ดำเนินการในช่วงฤดูการผลิต ของแต่ละสินค้าเกษตร
๔	Q	ธนาคารสินค้าเกษตรเชื่อมโยงกับนโยบายอื่นในกระดาศ A4 อย่างไร
	A	เป้าหมายสุดท้ายของนโยบายทั้ง ๙ เรื่อง (๑๓ แผนงาน) คือ คุณภาพชีวิตของเกษตรกรดีขึ้น มีความภูมิใจในอาชีพเกษตรกร มีรายได้เพิ่มขึ้น และหนี้สินลดลง ซึ่งทั้งหมดนี้มาจากสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพ มีตลาดรองรับ มีต้นทุนต่ำ และมีผลผลิตเพิ่มขึ้น ธนาคารสินค้าเกษตรสามารถเชื่อมโยงกับนโยบายหลักได้ เมื่อรู้ปริมาณ ระยะเวลาผลผลิตสินค้าเกษตรออกสู่ตลาด และคุณภาพของสินค้าเกษตร เพื่อวางแผนชะลอการออกสู่ตลาดพร้อมกันของสินค้าเกษตร โดยการฝากและถอนในเวลาที่เหมาะสม และจัดเตรียมปัจจัยการผลิตของแต่ละสินค้าเกษตร ที่ธนาคารสามารถให้บริการได้ โดยการยืมและนำมาคืน ในราคาที่ถูกลงว่าเกษตรกรดำเนินการด้วยตนเอง

๗. แผนงานยกระดับสหกรณ์ให้เข้มแข็ง

ความเป็นมา

ตามนโยบายของท่านนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งต้องการพัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็ง เพื่อเพิ่มศักยภาพในบทบาท หน้าที่ช่วยเหลือเกษตรกร ดังนั้นเพื่อสนองนโยบายดังกล่าว ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีบัญชาขามอบหมายให้กรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จัดระดับสหกรณ์พร้อมเหตุผล แนวทางแก้ไขและพัฒนาสหกรณ์แต่ละระดับ

กรมส่งเสริมสหกรณ์ร่วมกับกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนายกระดับสหกรณ์ เพื่อศึกษา วิเคราะห์ กำหนดเกณฑ์การจัดระดับสหกรณ์ และประเมินสถานภาพสหกรณ์เพื่อจัดทำแผนพัฒนาสหกรณ์ตามสถานภาพ รวมทั้งขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติ เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามนโยบายดังกล่าว

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นการจัดระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ตามระดับขั้นสำหรับการพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์ให้สอดคล้องในแต่ละระดับขั้น

๒. ผลการจัดระดับขั้นสหกรณ์ตามเกณฑ์การจัดระดับความเข้มแข็ง (ข้อมูล ณ วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๘)

ประเภท	จำนวน	ผลการจัดระดับ			สหกรณ์ที่เลิกกิจการแล้ว (อยู่ระหว่างชำระบัญชี)
		ขั้น ๑	ขั้น ๒	ขั้น ๓	
สหกรณ์การเกษตร	๔,๔๖๖	๘๗๖	๒,๓๑๘	๕๑๔	๗๕๘
สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน	๕๕๔	๑๗๙	๓๒๓	๔๒	๑๐
สหกรณ์นิคม	๙๖	๓๘	๔๑	๑๑	๖
สหกรณ์บริการ	๑,๒๖๗	๒๐๗	๗๘๘	๑๓๗	๑๓๕
สหกรณ์ประมง	๑๐๙	๑๒	๕๔	๑๔	๒๙
สหกรณ์ร้านค้า	๒๔๒	๕๑	๙๔	๑๙	๗๘
สหกรณ์ออมทรัพย์	๑,๔๙๖	๘๘๙	๔๘๔	๕๑	๗๒
ผลรวมทั้งหมด	๘,๒๓๐	๒,๒๕๒	๔,๑๐๒	๗๘๘	๑,๐๘๘

๓. เป้าหมายการยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์

ระดับชั้นสหกรณ์	ปี ๒๕๕๘	เป้าหมายการยกระดับ (แห่ง)		จำนวนสหกรณ์ในแต่ละระดับชั้น	
		ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	สิ้นสุดปี ๒๕๕๙	สิ้นสุดปี ๒๕๖๐
ชั้น๑	๒,๒๕๒	-	-	๓,๐๘๓	๔,๖๒๙
ชั้น๒	๔,๑๐๒	๘๓๑	๑๕๕๖	๓,๔๒๘	๒,๑๗๓
ชั้น๓	๗๘๘	๑๕๗	๒๙๑	๖๓๑	๓๔๐
ชั้น๔	๑,๐๘๘	๗๙๗	๒๙๑	๒๙๑	๐
รวม	๘,๒๓๐	๑,๗๘๕	๒,๑๒๘	๗,๔๓๓	๗,๑๔๒

Q & A

๑	Q	ทำไมจึงต้องยกระดับสถาบันเกษตรกรให้เข้มแข็ง
	A	ตามนโยบายของท่านนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา ซึ่งต้องการพัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็ง เพื่อเพิ่มศักยภาพในบทบาทและหน้าที่ในการช่วยเหลือเกษตรกร
๒	Q	สหกรณ์มีกี่ประเภท อะไรบ้าง
	A	มี ๗ ประเภท ได้แก่ ๑) สหกรณ์การเกษตร หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ผู้มีอาชีพทางการเกษตร ๒) สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สถาบันการเงินแบบหนึ่งที่มีสมาชิกเป็นบุคคลซึ่งมีอาชีพอย่างเดียวกันหรือที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ๓) สหกรณ์ประมง หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่ชาวประมง ๔) สหกรณ์ร้านค้า หมายถึง สหกรณ์ที่มีผู้บริโภคร่วมกันจัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาสินค้า เครื่องอุปโภคบริโภคมาจำหน่ายแก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป ๕) สหกรณ์นิคม หมายถึง สหกรณ์การเกษตรในรูปแบบหนึ่ง ที่มีการดำเนินการจัดสรรที่ดินทำกินให้ราษฎร การจัดสร้างปัจจัยพื้นฐาน ๖) สหกรณ์บริการ หมายถึง สหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นโดยหมู่ผู้มีอาชีพในการให้บริการ ๗) สหกรณ์เครดิตยูเนียน หมายถึง สหกรณ์อเนกประสงค์ ตั้งขึ้นด้วยความสมัครใจของสมาชิกที่อยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน

๓	Q	จัดระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ ใช้เกณฑ์อะไร
		มี ๔ เกณฑ์ ดังนี้ ๑) ความสามารถในการให้บริการสมาชิกจะเป็นการประเมินว่าสหกรณ์มีความสามารถในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้บริการแก่สมาชิกในด้านต่าง ๆ เช่นการรับฝากเงิน การให้เงินกู้ การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การแปรรูปผลผลิต และการรวบรวมผลผลิต มีสัดส่วนต่อสมาชิกทั้งหมดมากน้อยเพียงใด ๒) ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ เป็นการประเมินจากอัตราส่วนทางการเงินของสหกรณ์ในการดำเนินธุรกิจและการบริหารงานของสหกรณ์ โดยพิจารณาจากการพึ่งพาตนเอง ความมั่นคงทางการเงิน คุณภาพของลูกหนี้ สภาพคล่องทางการเงิน ประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ และประสิทธิภาพในการบริหารงาน ๓) ประสิทธิภาพในการจัดการองค์กร จะประเมินจากชั้นคุณภาพของการควบคุมภายในของสหกรณ์ ๔) ประสิทธิภาพของการบริหารงาน จะประเมินถึงการบริหารงานของคณะกรรมการ โดยพิจารณาจากการเกิดข้อบกพร่องในการบริหารงานของสหกรณ์
๔	Q	การจัดระดับสหกรณ์มีกี่ชั้น อะไรบ้าง
	A	มี ๔ ชั้น ดังนี้ ๑) ชั้น ๑ : เป็นสหกรณ์ที่มีความสามารถในการบริการสมาชิกได้มากกว่า ๗๐% และมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับมาตรฐานขึ้นไป มีชั้นคุณภาพการควบคุมภายในดีถึงดีมาก และไม่มีข้อบกพร่องจากการดำเนินงาน ๒) ชั้น ๒ : เป็นสหกรณ์ที่มีความสามารถในการบริการสมาชิกได้ระหว่าง ๖๐-๗๐% และมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับพอใช้มีชั้นคุณภาพการควบคุมภายในในระดับพอใช้ หรือสหกรณ์ที่เคยเกิดข้อบกพร่องแต่ได้รับการแก้ไขแล้ว ๓) ชั้น ๓ : เป็นสหกรณ์ที่มีความสามารถในการบริการสมาชิกได้ต่ำกว่า ๖๐% และมีประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจอยู่ในระดับต้องปรับปรุงและมีชั้นคุณภาพการควบคุมภายในต้องปรับปรุง หรือไม่มีระบบการควบคุมภายในหรือเป็นสหกรณ์ที่เกิดข้อบกพร่องซึ่งยังแก้ไขไม่แล้วเสร็จ ๔) ชั้น ๔ : เป็นสหกรณ์ที่นายทะเบียนสหกรณ์สั่งเลิกกิจการแล้ว อยู่ในช่วงการชำระบัญชี
๕	Q	เป้าประสงค์ของการพัฒนาความเข้มแข็งสหกรณ์ คือ อะไร
	A	เพื่อให้สหกรณ์มีความเข้มแข็ง มั่นคง สามารถแก้ไขปัญหา และเป็นที่พึ่งของสมาชิก และชุมชนได้

๖	Q	การยกระดับสหกรณ์ให้เข้มแข็ง ต้องดำเนินการอย่างไร
	A	จัดระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ตามระดับชั้นสำหรับใช้ในการพัฒนาศักยภาพของสหกรณ์ให้สอดคล้องในแต่ละระดับชั้น
๗	Q	เป้าหมายการยกระดับความเข้มแข็งของสหกรณ์ในปีงบประมาณ ๒๕๖๐ คือ อะไร
	A	ยกระดับสหกรณ์จำนวน ๑,๘๓๗ แห่ง ๑) ยกระดับสหกรณ์จากชั้น ๒ สู่ชั้น ๑ จำนวน ๑,๕๔๖ แห่ง ๒) ยกระดับสหกรณ์จากชั้น ๓ สู่ชั้น ๒ จำนวน ๒๙๑ แห่ง
๘	Q	เป้าหมายสถานะสหกรณ์เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ ๒๕๖๐ คือ อะไร
	A	เมื่อสิ้นสุดปีงบประมาณ ๒๕๖๐ มีผลการดำเนินงาน ดังนี้ ๑) สหกรณ์ชั้น ๑ จำนวน ๔,๖๒๙ แห่ง (๖๕%) ๒) มีสหกรณ์ชั้น ๒ จำนวน ๒,๑๗๓ แห่ง (๓๐%) ๓) มีสหกรณ์ชั้น ๓ จำนวน ๓๔๐ แห่ง (๕%) ๔) สหกรณ์ชั้น ๔ มีการชำระบัญชีเสร็จสิ้นทั้งหมด
๙	Q	การยกระดับสหกรณ์ให้เข้มแข็ง เชื่อมโยงกับนโยบายอื่นในกระดาศ A๔ อย่างไร
	A	หากต้องการให้เกษตรกรไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ จะต้องส่งเสริมให้เกษตรกรรวมกลุ่มกันในรูปแบบของสถาบันเกษตรกร ได้แก่ สหกรณ์ วิสาหกิจชุมชน และกลุ่มเกษตรกร เพื่อสร้างอำนาจในการต่อรอง และพัฒนาไปสู่การดำเนินธุรกิจโดยเกษตรกร โดยต้องยกระดับคุณภาพของสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

๘. แผนงานการผลิตข้าวครบวงจร

Q & A

๑	Q	ทำไมจึงมีข้าวครบวงจรเกิดขึ้น
	A	เกิดจากประเทศไทยปัญหาจากสภาพการผลิตและการตลาดข้าวปัจจุบัน ๖ ด้าน คือ ๑) อุปสงค์อุปทานข้าว - อุปทานข้าวมากกว่าอุปสงค์ - ชนิดข้าวที่ปลูก (ข้าวหอมมะลิ ข้าวปทุมธานี ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ข้าวอื่นๆ) ไม่สอดคล้องกับตลาดและลักษณะพื้นที่ - ความต้องการบริโภคข้าวต่อหัวต่อปีลดลง ๒) ความเป็นธรรม - ข้าวต้นฤดูความชื้นสูง/ราคาต่ำ - เกษตรกรขาดแรงจูงในการปรับปรุงคุณภาพข้าว - ชาวนามักถูกเอกรัดเอาเปรียบเรื่องเครื่องซัง เครื่องวัดความชื้น - สถาบันเกษตรกรไม่มีความแข็งแรง ขาดอำนาจในการต่อรอง

		๓) มาตรฐาน - มาตรฐานข้าวหอมมะลิไทยมีมาตรฐานเดียว ทำให้เป็นอุปสรรคในการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ - ขาดการกำหนดมาตรฐานข้าวสีและข้าวชนิดอื่นๆ สร้างความสับสนในตลาด - โรงสีข้าวยังต้องพัฒนามาตรฐานให้เป็นสากลเพื่อให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลกได้ เช่น GMP/HACCP - การสร้างมาตรฐานของโรงสีและผู้ส่งออกให้มีความเป็นธรรม ๔) ข้อมูลข่าวสาร - ข้อมูลมีหลากหลายแหล่งมากขึ้นไปเกิดความสับสน - การเข้าถึงข้อมูลของแต่ละส่วนในตลาดข้าวไม่เท่าเทียมกัน ทำให้ความสามารถในการแข่งขันต่ำ - ขาดข้อมูลการเชื่อมโยงราคาข้าวในแต่ละช่วงโซ่อุปทานและชาวนายังขาดความเข้าใจในระบบข้อมูลข้าว ๕) การจัดการ - การจัดการพันธุ์ข้าวยังไม่ทั่วถึงและเพียงพอทำให้เกษตรกรต้องเก็บพันธุ์เอง พันธุ์ข้าวไม่มีคุณภาพ - การบริหารจัดการในช่วงการผลิต (นาแปลงใหญ่ รถเกี่ยวนวดข้าว เครื่องจักรกลการผลิต ค่าเช่าที่นา) ๖) นวัตกรรม - สินค้าข้าวที่ซื้อขายในตลาดกว่า ๙๐ % เป็นสินค้า Commodity ซึ่งการแข่งขันสูง แต่ความสามารถในการแข่งขันต่ำ สินค้าราคาต่ำ และไม่มีการสร้างมูลค่าเพิ่ม - งานวิจัยมีปัญหาเรื่องการ ทำเป็นธุรกิจและ ทำเป็นอุตสาหกรรม - สินค้านวัตกรรมมีมูลค่าสูง มีความต้องการหลากหลาย มีคู่แข่งน้อย แต่การผลิตไม่คงที่เนื่องจากวัตถุดิบไม่มากพอ
๒	Q	ประเทศไทยการปรับกระบวนการที่สำคัญสำหรับอนาคตข้าวไทยอย่างไร
	A	๑) การตลาดนำการผลิต โดยนำอุปสงค์เป็นตัวตั้งในการกำหนดการผลิต และหาการตลาดรองรับ ๒) แยกตลาด โดยแบ่งแผนการส่งเสริมและมาตรการตามลักษณะข้าว ๓) ปรับโครงสร้างครบวงจร โดยแบ่งการเพาะปลูกตามความเหมาะสมของพื้นที่ และจูงใจเกษตรกรให้ปลูกพืชอื่น ๔) สร้างความเป็นธรรม โดยเปิดเผยโปร่งใส ปรับปรุงกฎระเบียบและวิธีการ และสร้างการมีส่วนร่วม

๓	Q	แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร คืออะไร
	A	คือ แผนการบูรณาการหลายหน่วยงาน ได้แก่ พณ. กษ. มท. จ.ก.ส. GISTDA สมาคมผู้ส่งออกข้าวไทย สมาคมค้าข้าวไทย สมาคมผู้ประกอบการข้าวถุงไทย สมาคมโรงสีข้าวไทย สมาคมชาวนา สมาคมรถเกี่ยว ชาวนารุ่นใหม่ เพื่อจัดทำแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ประกอบด้วย ๕ ส่วน คือ ๑) กำหนดอุปสงค์/อุปทาน ๒) ช่วงการผลิต ๓) ช่วงเก็บเกี่ยว ๔) การตลาดในประเทศ และ ๕) การตลาดต่างประเทศ หมายเหตุ : -พณ./กษ. การกำหนดอุปสงค์อุปทานข้าว -กษ. การกำหนดพื้นที่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าวรอบที่ ๑ และ ๒ -สนง.กษ. พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมพื้นที่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าว (SC) -นบข. เห็นชอบคณะทำงานแผนข้าวครบวงจร (พณ.)
๔	Q	องค์ประกอบแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร คืออะไร
	A	แผนประกอบด้วย ส่วนที่ ๑ การกำหนดอุปสงค์และอุปทาน โดยกำหนดการปลูกข้าวตามความต้องการในรอบที่ ๑ และรอบที่ ๒ แยกชนิดและจังหวัด (ข้าวหอมมะลิ ข้าวปทุมธานี ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว ข้าวอื่นๆ) ส่วนที่ ๒ ช่วงการผลิต โดย การวางแผนการเพาะปลูกข้าว การขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว การจัดการปัจจัยการผลิตข้าว การลดต้นทุนการผลิตข้าว การประกันภัยพืชผล การปรับเปลี่ยนการปลูกข้าวไปปลูกพืชที่หลากหลาย การวิจัยและพัฒนาพันธุ์ข้าว การพัฒนาชาวนารุ่นใหม่ ส่วนที่ ๓ ช่วงการเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว โดยการสนับสนุนและบริหารจัดการเครื่องจักรการเกษตร เพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิภาพและมาตรฐานโรงสี และพัฒนา/ส่งเสริมการผลิตข้าวคุณภาพ Q ครบวงจรเพิ่มมูลค่าเพิ่ม ส่วนที่ ๔ การตลาดภายในประเทศ โดยมาตรการชะลอผลผลิตออกสู่ตลาดเพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลไกตลาดสร้างความเป็นธรรมทางการค้า จัดทำและทบทวนมาตรฐานข้าวหอมมะลิ การวิจัยและพัฒนา ส่วนที่ ๕ การตลาดต่างประเทศ โดยการเจรจาตลาดต่างประเทศ ส่งเสริมภาพลักษณ์และประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้และขยายตลาดข้าวคุณลักษณะเฉพาะ
๕	Q	แผนข้าวครบวงจรเชื่อมโยงกับนโยบายอื่นใน กระดาษ A4 อย่างไร
	A	แผนข้าวครบวงจรสัมพันธ์กับนโยบายอื่นในการยกกระดาษ A4 ดังนี้ ๑) แปลงใหญ่ ทำนาแปลงใหญ่ โดยรวมกลุ่มเกษตรกรที่สนใจทำนาแปลงใหญ่ สนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ และการเชื่อมโยงด้านการตลาด ลดค่าปุ๋ย/ยาปราบศัตรูพืช ลดค่าเมล็ดพันธุ์ ลดค่าเช่าที่นา ลดค่าบริการรถเกี่ยว บริหารจัดการเครื่องจักรกลการเกษตร

		๒) Zoning by Agri-Map จัดทำมาตรการ/โครงการ โดยส่งเสริมปลูกพืชทดแทน และมาตรการรองรับด้านการตลาด ส่งเสริมปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน ๓) ระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำ กำหนดระบบส่งน้ำและกระจายน้ำในพื้นที่เป้าหมายส่งเสริมการปลูกข้าวแยกรอบที่ ๑ และรอบที่ ๒ แยกรายจังหวัด และชนิดข้าว (หอมมะลิ หอมปทุม ข้าวเจ้า ข้าวเหนียว และข้าวอื่นๆ) ๔) เกษตร GAP และ เกษตรอินทรีย์ กำหนดในนาแปลงใหญ่ จะให้เกษตรกรทำเป็นข้าวGAP หรือข้าวอินทรีย์ ๕) ธนาคารสินค้าเกษตร ส่งเสริมใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ดี โดยธนาคารเมล็ดพันธุ์ข้าว
๖	Q	ข้าวครบวงจรจะช่วยเกษตรกรอย่างไร
	A	ช่วยทำให้ได้ราคาขายที่เป็นธรรมและสูงขึ้น รวมทั้งลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิต

๙. แผนงานที่ดินทำกิน/ ส.ป.ก. ยึดคืนพื้นที่ ตาม ม๔๔

ความเป็นมา

ด้วยหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ได้ออกคำสั่งที่ ๓๖/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๙ เรื่องมาตรการในการแก้ไขปัญหาการครอบครองที่ดินใน เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยมิชอบด้วยกฎหมาย หลังจาก สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ไม่สามารถจัดสรรที่ดินเพื่อเกษตรกรรมได้เนื่องจากยังมีผู้ถือครองโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ไม่ให้ความร่วมมือ หรือยินยอมเข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และการส่งมอบพื้นที่คืนให้ ส.ป.ก. ตามคำพิพากษายังไม่ได้รับการปฏิบัติตาม และในพื้นที่ปฏิรูปที่ดินยังมีการซื้อ ขาย เปลี่ยนมือและนำไปใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากพรบ.การปฏิรูปที่ดิน มีช่องว่าง ทำให้ไม่สามารถดำเนินการกับผู้ครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมโดยมิชอบด้วยกฎหมายได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไม่ทราบผู้ครอบครองชัดเจน ไม่สามารถดำเนินการฟ้องร้องตามกระบวนการปกติได้ และกระบวนการบังคับใช้กฎหมายปกติ มีขั้นตอนและระยะเวลามาก ทำให้ผู้ครอบครองใช้โอกาสในการแสวงประโยชน์จากพื้นที่ที่ครอบครองโดยมิชอบกฎหมาย

พื้นที่เป้าหมายดำเนินการ

- จำนวน ๔๓๘ แปลง เนื้อที่ ๔๔๓,๕๐๑ ไร่ ใน ๒๘ จังหวัด แบ่งเป็น ๓ กรณี ดังนี้
- ๑) กรณีที่ ๑ ที่ดินที่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการปฏิรูปที่ดินที่มีเนื้อที่ตั้งแต่ ๕๐๐ ไร่ ขึ้นไป
 - ๒) กรณีที่ ๒ ดินที่คณะกรรมการปฏิรูปที่ดินจังหวัดมีมติให้เกษตรกร ผู้ได้รับการจัดที่ดินสันติวิธีการเข้าทำประโยชน์แล้ว และครอบครองโดย บุคคลที่มีใช้ผู้ได้รับการจัดที่ดินที่มีเนื้อที่ตั้งแต่ ๑๐๐ ไร่ ขึ้นไป
 - ๓) กรณีที่ ๓ ที่ดินที่ศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ส่งมอบแก่สำนักงาน การปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมแล้ว และมีเนื้อที่ตั้งแต่ ๕๐๐ ไร่ ขึ้นไป

การดำเนินงาน

หลังการตรวจสอบหลักฐานเป็นที่ดินที่ ส.ป.ก.จะนำมาจัดสรรให้แก่เกษตรกร จำนวน ๓๑๐,๑๖๗ ไร่ โดยจะคืนให้ผู้ครอบครองเดิมเนื้อที่จำนวน ๑๒๖,๙๑๙ ไร่ เนื่องจาก มีหลักฐานการครอบครองตามประมวลกฎหมายที่ดิน เช่น น.ส. ๓, น.ส. ๓ ก. และ ส่งให้สำนักงานกฤษฎีกาพิจารณา ให้ความชัดเจนสถานะของที่ดิน ว่าอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดินหรือเขตป่าไม้ ๖,๔๑๕ ไร่ ซึ่งอยู่ในจังหวัดชุมพร โดยพื้นที่ที่เหลือประมาณ ๑๐๐,๐๐๐กว่าไร่ ส.ป.ก.จะนำมาจัดสรรที่ดินให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินทำกินต่อไป

ในปี ๒๕๖๐ นี้ ส.ป.ก. มีแผนการดำเนินการพัฒนาในที่ดินที่ยึดคืนมาได้ คือ พัฒนาปรับปรุงที่ดินให้มีความพร้อม เพื่อส่งมอบให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มาจัดที่ดินให้เกษตรกรผู้ยากไร้ใน

รูปแบบสหกรณ์การเกษตรต่อไป คาดว่าจะดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในปี๒๕๖๐ ในเนื้อที่ ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานทหารร่วมดำเนินการในพื้นที่ ระยะแรก จะดำเนินการจัดที่ดิน ในพื้นที่ ๓๐,๐๐๐ ไร่ ให้แล้วเสร็จภายในเดือนเมษายน ๒๕๖๐ ระยะที่สอง ส.ป.ก. มีแผนดำเนินการปี ๒๕๖๐ จะจัดที่ดินให้เกษตรกรผู้ยากไร้ที่เหลือ ๗๐,๐๐๐ ไร่ จะดำเนินการจัดที่ดินและพัฒนาให้แล้วเสร็จภายในเดือนกันยายน ๒๕๖๐ โดยใช้เงินงบประมาณและเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

Q & A

๑	Q	พื้นที่ยึดคืนที่ส.ป.ก.จะนำมาจัดสรรให้แก่เกษตรกรผู้ไม่มีที่ดินทำกินทั้งหมดมีกี่ไร่
	A	จำนวน ๓๑๐,๑๖๗ ไร่ ปี ๒๕๖๐ ส.ป.ก.จะจัดให้ เกษตรกรจำนวน ๑๐๐,๐๐๐ ไร่ โดยจะจัดสรรพื้นที่ตั้งแต่ ๕๐๐ ไร่ขึ้นไปก่อน
๒	Q	เกษตรกรสามารถได้รับที่ดินคนละกี่ไร่
	A	ปี ๒๕๖๐ ส.ป.ก.จะจัดสรรที่ดินให้แก่เกษตรกรคนละ ๖ ไร่ โดยเป็นที่อยู่อาศัย ๑ ไร่ ทำกิน ๕ ไร่
๓	Q	เกษตรกรสามารถทำกินได้อย่างไร
	A	เกษตรกรที่ได้รับการจัดสรรที่ดินสามารถทำกินในที่ดินในรูปแบบสหกรณ์การเกษตร ทั้งนี้ จะมีการพัฒนาพื้นที่โดยหน่วยงานต่างๆ จะเข้ามาพัฒนาและสนับสนุนการประกอบอาชีพ
๔	Q	ผู้ครอบครองเดิมสามารถได้รับการจัดสรรที่ดินหรือไม่
	A	ปี ๒๕๖๐ ส.ป.ก ดำเนินการจัดที่ดิน ในกรณีที่ ๑ และกรณีที่ ๓ ตั้งแต่ ๕๐๐ ไร่ขึ้นไป จำนวน ๑๐๐,๐๐ไร่ ผู้ครอบครองเดิมไม่มีสิทธิ์ที่จะได้รับการจัดสรรที่ดินนี้
๕	Q	ส.ป.ก. จะดำเนินการอย่างไรกับผู้ทำผิดกฎหมาย ที่มีพื้นที่เกิน พรบ.ปฏิรูปที่ดิน
	A	หลังจาก มีคำสั่งตาม ม ๔๔ ส.ป.ก. จะยึดพื้นที่คืน โดยที่เจ้าของเดิมไม่สามารถฟ้องร้องเรียกร้องสิทธิต่างๆ ได้เลย

๑๐. แผนงานระบบส่งน้ำ/กระจายน้ำ

ความเป็นมา

พื้นที่เกษตรกรรมของประเทศไทยที่มีจำนวน ๑๔๙ ล้านไร่ คิดเป็นพื้นที่ชลประทานทั้งหมด ๖๐ ล้านไร่ ซึ่งจากการดำเนินการที่ผ่านมาจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๕๙ กรมชลประทานได้ดำเนินการเพิ่มพื้นที่ชลประทานจำนวน ๓๑,๕๗๐,๐๐๐ ไร่ เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก ๘๐,๔๑๒.๘๘ ล้าน ลบ.ม. กรมชลประทานได้จัดทำแผนระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๖๔) ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ และแผนยุทธศาสตร์บริหารจัดการทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๘ – พ.ศ. ๒๕๖๔ และแผนยุทธศาสตร์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๒๐ ปี โดยมีเป้าหมายการดำเนินการตามแผนระยะ ๕ ปี ดังนี้

แผนการปฏิบัติงานและประมาณการผลการดำเนินงาน	ตั้งแต่ต้น - ปี พ.ศ. ๒๕๕๙	ปี พ.ศ. ๒๕๖๐	ปี พ.ศ. ๒๕๖๑	ปี พ.ศ. ๒๕๖๒	ปี พ.ศ. ๒๕๖๓	ปี พ.ศ. ๒๕๖๔
๑. เพิ่มพื้นที่ชลประทาน (ไร่)	๓๑,๕๗๐,๐๐๐	๓๘๒,๑๓๗	๗๖๐,๔๗๘	๙๘๗,๒๖๘	๑,๑๙๗,๖๔๖	๑,๐๒๐,๘๐๔
สะสม	๓๑,๕๗๐,๐๐๐	๓๑,๙๕๒,๑๓๗	๓๒,๗๑๒,๖๑๕	๓๓,๖๙๙,๘๘๓	๓๔,๘๙๗,๕๒๙	๓๕,๙๑๘,๓๓๓
๒. เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก (ล้าน ลบ.ม.)	๘๐,๔๑๒.๘๘	๔๑๙.๘๘	๔๕๙.๐๑	๔๐๗.๑๐	๑,๐๕๙.๓๒	๑,๘๙๙.๖๐
สะสม	๘๐,๔๑๒.๘๘	๘๐,๘๓๒.๗๖	๘๑,๒๙๑.๗๗	๘๑,๖๙๘.๘๗	๘๒,๗๕๘.๑๙	๘๔,๖๕๗.๘๘
๓. การป้องกันและบรรเทาภัยจากน้ำ (ไร่)		๕๗๔,๑๔๘	๒,๖๓๖,๙๒๑	๒,๖๓๑,๓๘๓	๗๓๖,๙๓๒	๓๔๐,๐๙๕
๔. พื้นที่จัดรูปที่ดินและระบายน้ำเพื่อเกษตรกรรม (ไร่)		๙๕,๓๔๐	๒๐๑,๐๐๐	๑๓๐,๘๕๐	๑๓๘,๖๒๑	๑๔๓,๘๕๑
๕. ครีวเรือนรับประโยชน์ (ครัวเรือน)		๑๔๐,๖๒๒	๖๑๙,๓๔๘	๖๐๔,๖๘๒	๔๕๒,๙๘๑	๓๗๙,๙๗๐
๖. งบประมาณ (ล้านบาท)		๔๗,๙๒๔.๔๔	๑๗๖,๗๗๗.๒๖	๑๒๑,๓๘๓.๐๕	๑๒๘,๗๐๑.๑๖	๑๓๑,๓๐๑.๙๗

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ประเทศมีการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเป็นระบบและยั่งยืน ทั้งน้ำบนดินและน้ำใต้ดิน ตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

การดำเนินงาน

จัดหาพัฒนาก่อสร้าง ปรับปรุงแหล่งน้ำ ขยายระบบประปาเพื่อน้ำอุปโภคบริโภค พัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำ ขยายและเพิ่มประสิทธิภาพระบบชลประทาน พื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นาและชุมชน เชื่อมโยงโครงข่ายลุ่มน้ำเพื่อสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต ปรับปรุงทางน้ำ ทางผันน้ำ พื้นที่รองรับน้ำนอง เขตการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจและเฝ้าระวังเตือนภัยด้านน้ำ เพื่อแก้ไขปัญหาอุทกภัย เพิ่มประสิทธิภาพระบบบำบัดน้ำเสีย ควบคุมระดับน้ำเค็มและลดน้ำเสียจากแหล่งกำเนิด จัดการคุณภาพน้ำ พื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน ตลอดจนสนับสนุนการบริหาร จัดการองค์กรลุ่มน้ำ ระบบฐานข้อมูลและติดตามประเมินผล โดยการดำเนินการตามนโยบายระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ มีเป้าหมายในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

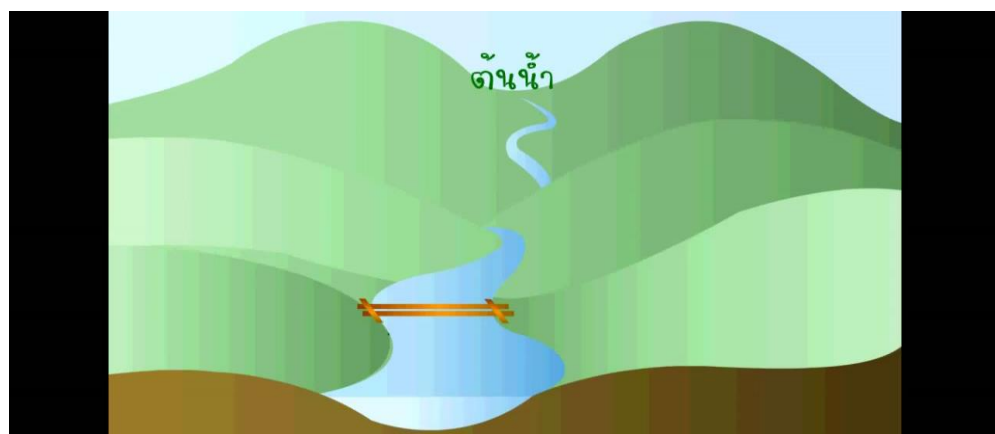
- ๑) เพิ่มพื้นที่ชลประทานจำนวน ๐.๓๘ ล้านไร่
- ๒) เพิ่มปริมาณน้ำเก็บกัก ๔๒๐ ล้าน ลบ.ม.
- ๓) จำนวนครัวเรือนได้รับประโยชน์ ๐.๐๒ ล้านครัวเรือน

เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

- ๑) กลุ่มเป้าหมาย/ผู้ได้รับประโยชน์: ประชาชนทั่วประเทศ
- ๒) พื้นที่ดำเนินการ: พื้นที่ไม่มีระบบน้ำประปา พื้นที่ชลประทาน พื้นที่นอกเขตชลประทาน พื้นที่ชุมชนและเมืองเศรษฐกิจสำคัญและพื้นที่ป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรม

ผลลัพธ์ของโครงการ

- ๑) มีพื้นที่ชลประทานเพิ่มขึ้น ทำให้มีความมั่นคงในการบริหารจัดการน้ำและเกิดประสิทธิภาพในการใช้น้ำที่มีอยู่
- ๒) เพิ่มแหล่งต้นทุนกักเก็บน้ำเพื่อช่วยในการกระจายน้ำแก่ประชาชนในพื้นที่
- ๓) ช่วยสนับสนุนต้นทุนน้ำในการผลิตของเกษตรกร ทำให้เกษตรกรสามารถเพิ่มผลิตผลต่อไร่

Q & A

๑	Q	ทำไมต้องมีนโยบายระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ
	A	เพื่อให้การดำเนินการจัดทำระบบส่งน้ำและกระจายน้ำของ ขป. สอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) และแผน ยุทธศาสตร์บริหารการจัดการทรัพยากรน้ำปี พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๙ รวมทั้งยุทธศาสตร์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๘๐)
๒	Q	เกษตรกรจะได้อะไรจากนโยบายระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ
	A	เกษตรกรในเขตพื้นที่ชลประทานจะได้รับน้ำอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โดยมีการจัดกลุ่ม ผู้ใช้น้ำร่วมในการบริหารจัดการน้ำในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะเป็นการสนับสนุนเกษตรกรในการ เพาะปลูกพืชให้มีน้ำใช้อย่างเหมาะสมในแต่ละช่วงเวลา
๓	Q	ระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ เชื่อมโยงกับนโยบายต่างๆ ในกระดาษ A4 อย่างไร
	A	น้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการทำการเกษตร หากพื้นที่ใดขาดน้ำหรือมีน้ำจำนวนจำกัดแล้ว ก็จะต้องพิจารณาปรับเปลี่ยนพืชที่จะทำการเพาะปลูกให้เหมาะสมกับปริมาณน้ำที่จะ สนับสนุนให้ได้ หรือ ปรับเปลี่ยนไปทำอาชีพอื่น เช่น ปศุสัตว์ เป็นต้น ดังนั้น ระบบส่งน้ำ และกระจายน้ำจึงเป็นตัวสนับสนุนให้นโยบายการเกษตรอื่น เช่น แปลงใหญ่ ให้มีระบบ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
๔	Q	ปัญหา-อุปสรรค ของระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ มีอะไรบ้าง
	A	๑) การขอใช้พื้นที่ เช่น ป่าสงวน หรืออุทยาน จะมีขั้นตอนหลายขั้นตอน ทำให้เกิดความ ล่าช้าในการทำงาน ๒) การเวนคืนพื้นที่ของราษฎร จะมีปัญหาว่า ราษฎรบางรายไม่ยินยอมเนื่องจากแต่ละ รายจะมีพื้นที่ครอบครองน้อยและราคาชดใช้จะใช้ราคาประเมินเป็นหลักซึ่งต่ำกว่า ราคาซื้อขายจริงในท้องตลาด ๓) ปัญหาผู้รับจ้างที่ประกวดราคาได้บางราย ขาดความพร้อมทั้งเงินทุนและเครื่องจักร- เครื่องมือในการก่อสร้างระบบส่งน้ำและกระจายน้ำ และบางรายมีงานอยู่ระหว่าง ดำเนินการรายงาน ทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงานให้ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

๑๑. แผนงาน Smart Farmer

ความเป็นมา

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดทำโครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรไทยให้เป็น Smart Farmer คือ มีความพร้อม มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรตลอดห่วงโซ่คุณค่าการผลิตทางการเกษตรที่เกษตรกรดำเนินการ ให้ความสำคัญในการใช้องค์ความรู้และข้อมูลประกอบการตัดสินใจ การนำเทคโนโลยี ภูมิปัญญา และวิธีการปฏิบัติที่ดีมาใช้หรือพัฒนา โดยตระหนักถึงคุณภาพมาตรฐานและปริมาณความต้องการของตลาด มีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค สามารถปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงได้ ตลาดจนสามารถเป็น Smart Farmer ต้นแบบ และเกิดเครือข่ายที่เข้มแข็งที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้และช่วยพัฒนาเกษตรกรรายอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อพัฒนาเจ้าหน้าที่ Smart Farmer Core team ระดับเขตและจังหวัด ให้มีความพร้อมในบทบาทของผู้จัดกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาเกษตรกร เพื่อยกระดับเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer)
- ๒) เพื่อพัฒนาเกษตรกรผู้นำศูนย์เครือข่าย ยกระดับเป็นเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ที่มีศักยภาพทั้งทางด้านการผลิต การแปรรูป และการตลาด
- ๓) เพื่อสร้างเครือข่าย ขยายผล Smart Farmer ต้นแบบ ระดับจังหวัด เป็นต้นแบบการเรียนรู้ที่เข้มแข็งให้แก่เพื่อนเกษตรกร

การดำเนินงาน

๑) เตรียมการ

๑.๑) ตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน	๑.๒) จัดทำแนวทางการขับเคลื่อน
๑.๓) ประชุมชี้แจงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๑.๔) จัดทำแผนบูรณาการการทำงาน
๑.๕) จัดทำคู่มือ	

๒) วิเคราะห์ศักยภาพ

- ๒.๑) สำรวจและคัดกรอง Smart Farmer ของแต่ละหน่วยงาน
- ๒.๒) วิเคราะห์ศักยภาพของเกษตรกรก่อนการพัฒนา

๓) พัฒนาศักยภาพ

๓.๑) อบรม/แลกเปลี่ยนเรียนรู้	๓.๒) ศึกษาดูงาน
๓.๓) ยกระดับเกษตรกรที่มีความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการ	
๓.๔) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีแผนการผลิตรายบุคคล	๓.๕) สนับสนุนองค์ความรู้เทคโนโลยีและแหล่งทุน

๔) พัฒนาระบบฐานข้อมูล

- ๔.๑) พัฒนาระบบฐานข้อมูล Smart Farmer (www.thaismartfarmer.com)
- ๔.๒) รวบรวมองค์ความรู้ Smart Farmer ต้นแบบ

๕) สนับสนุนการรวมกลุ่มและเชื่อมโยงเครือข่าย

๕.๑) สนับสนุนการรวมกลุ่มแปลงใหญ่	๕.๒) สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผ่านกลไก ศพก.

๕.๓) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงาน Smart Farmer ต้นแบบ

๕.๔) เชื่อมโยงเครือข่ายภาคี

๖) ติดตาม ประเมินผล

๖.๑) รายงานความก้าวหน้า

๖.๒) ประเมินผลหลังจากการพัฒนา

ผลลัพธ์

๑) เกษตรกรนำแผนพัฒนาศักยภาพรายบุคคลไปปรับใช้เพื่อพัฒนาอาชีพด้านการเกษตรของตนเองได้

๒) เกษตรกรได้รับการพัฒนาเป็น Smart Farmer และ Smart Farmer ต้นแบบ สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการวางแผนการผลิตที่มีประสิทธิภาพ สอดรับกับพื้นที่และสินค้า ทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ มุ่งสู่การเป็น Smart Product

๓) เกิดเครือข่ายเกษตรกรผู้นำศูนย์เครือข่ายและ Smart Farmer ต้นแบบ ในทุกระดับ เป็นต้นแบบให้เพื่อนเกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Q & A

๑	Q	เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) คือ ใคร
	A	เกษตรกรที่มีความภูมิใจในความเป็นเกษตรกร มีความรอบรู้ในระบบการผลิตด้านการเกษตรแต่ละสาขา มีความสามารถในการวิเคราะห์ เชื่อมโยง และบริหารจัดการการผลิตและการตลาด โดยใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจ คำนึงถึงคุณภาพและความปลอดภัยของผู้บริโภค สังคม และสิ่งแวดล้อม
๒	Q	แนวทางการดำเนินงานโครงการฯ มีอะไรบ้าง
	A	๑) พัฒนาเกษตรกร ๒) สร้างความเข้มแข็งของเกษตรกร ๓) สนับสนุนองค์ความรู้และเทคโนโลยี ๔) อำนวยความสะดวกและประสานงาน
๓	Q	การพัฒนาเกษตรกรมีขั้นตอนการดำเนินงาน อย่างไร
	A	๑) สำรวจและคัดกรองเกษตรกร/วิเคราะห์ศักยภาพของเกษตรกรก่อนการพัฒนา ๒) อบรม/แลกเปลี่ยนความรู้ ๓) ศึกษาดูงาน
๔	Q	การสร้างความเข้มแข็งของเกษตรกรมีขั้นตอนการดำเนินงาน อย่างไร
	A	๑) พัฒนา Smart Farmer ต้นแบบ ๒) สัมมนาเพื่อขยายผล Smart Farmer ต้นแบบ ๓) สัมมนาเครือข่าย Smart Farmer ๔) ยกย่องเกษตรกรที่มีความพร้อมสู่การเป็นผู้ประกอบการ ๕) ส่งเสริมให้เกษตรกรมีแผนการผลิตรายบุคคล ๖) สนับสนุนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และแหล่งทุน
๕	Q	การประเมินคุณสมบัติของ Smart Farmer ประกอบด้วยอะไรบ้าง
	A	๑) คุณสมบัติด้านรายได้ คือ เกษตรกรมีรายได้รวมทางการเกษตรไม่ต่ำกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี ๒) คุณสมบัติพื้นฐาน ๖ ข้อ ได้แก่ (๑) มีความรู้ในเรื่องที่ทำอยู่ (๒) มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจ (๓) มีการบริหารจัดการผลผลิตและการตลาด (๔) มีความตระหนักถึงคุณภาพสินค้าและความปลอดภัยของผู้บริโภค (๕) มีความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม/สังคม (๖) มีความภาคภูมิใจในความเป็นเกษตรกร

๖	Q	รายได้ไม่ต่ำกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี วัดจากอะไร
	A	วัดจาก รายได้ที่เป็นเงินสดจากการจำหน่ายผลผลิต ผลพลอยได้ และสิ่งอื่นใดที่ได้จากกระบวนการผลิตทางการเกษตร ซึ่งได้จากการจำหน่ายตามจำนวนหรือปริมาณที่ครัวเรือนเกษตรกรได้รับไม่ต่ำกว่า ๑๘๐,๐๐๐ บาท/ครัวเรือน/ปี นอกจากนี้ให้รวมถึงค่าจำกัดความของรายได้ทางการเกษตรตามนิยามของการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ข้อมูลรายได้ของเกษตรกรจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และข้อมูลบัญชีครัวเรือนเกษตรกรและกลุ่มอาชีพของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ด้วย
๗	Q	หากต้องการข้อมูล Smart Farmer ต้องศึกษาจากแหล่งใด
	A	จาก www.thaismartfarmer.com
๘	Q	Smart Farmer มีบทบาทในการยกกระดาษ A4 อย่างไร
	A	เกษตรกรมีความสำคัญต่อการยกกระดาษ A4 เป็นอย่างมาก เนื่องจากเกษตรกรเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายทั้ง ๑๓ Agenda และเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของนโยบายดังกล่าวด้วย ดังนั้นนอกจากเกษตรกรจะได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ จากภาครัฐและเอกชนแล้ว เกษตรกรจะต้องพัฒนาตัวเองให้เป็น Smart Farmer ด้วย เพื่อให้สามารถนำนโยบาย ความรู้ และเทคโนโลยีไปปฏิบัติในแปลงของตัวเองได้

ความเป็นมา

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (พลเอกฉัตรชัย สาริกัลยะ) ได้มอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานให้กับผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกำหนดนโยบายที่สำคัญ คือ การลดต้นทุนการผลิต และเพิ่มโอกาสในการแข่งขันสินค้าเกษตรและภาคเกษตรไทย โดยมี Smart Officer เป็นส่วนขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวสู่การปฏิบัติให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และสร้างคลังสมอง ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้สามารถเป็นเพื่อนคู่คิดให้กับเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้เป็น Smart Officer ตรงตามสมรรถนะความสามารถ ๗ ลักษณะ ได้แก่ ๑) ความเชี่ยวชาญ/ความรู้/ภาษา ๒) ภาวะผู้นำ/คุณธรรม/จริยธรรม ๓) จิตอาสา/บริการ ๔) ความรับผิดชอบ/ซื่อสัตย์สุจริต ๕) ทำงานเป็นทีม ๖) เก่งคิด/เก่งปฏิบัติ และ ๗) ประยุกต์ใช้ความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้

ดังนั้น หน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “Smart Officer” เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านผู้นำยุคใหม่ที่ทันสมัย รวมทั้งต้องมีอุดมการณ์ และจิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถปฏิบัติงานที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังสามารถปรับตัวกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมีศักยภาพ ในการเป็น Smart Officer เพื่อรองรับทิศทางการพัฒนาประเทศ ในการก้าวเข้าสู่ “ประเทศไทย ๔.๐”

วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รู้และเข้าใจ นโยบายของรัฐบาล นโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และขับเคลื่อนนโยบายสู่บทบาทภารกิจของหน่วยงานได้อย่างชัดเจน
- ๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจบทบาทภาวะผู้นำยุคใหม่ที่ทันสมัย หลักการบริหาร การวางแผน การนำเสนอ ประชาสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลิกภาพ และการบริการที่ดี
- ๓) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ปลูกฝังอุดมการณ์ และสร้างจิตสำนึกให้กับข้าราชการระดับต้น ในการเป็นข้าราชการที่ดี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตร Smart Officer มีความรู้ความเข้าใจบทบาทผู้นำยุคใหม่ที่ทันสมัย และมีจิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี และปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ทักษะคิดที่สร้างสรรค์และเป็นแบบอย่างที่ดี

Q & A

๑	Q	Smart Officer คือ ใคร
	A	Smart Officer คือ บุคลากรของทุกหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ที่ปฏิบัติงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เป็นเป้าหมายในการพัฒนาให้เป็น Smart Officer ที่ดี
๒	Q	ทำไมจึงต้องมีหลักสูตรการอบรม Smart Officer
	A	๑) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รู้และเข้าใจนโยบายของรัฐบาล/ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และขับเคลื่อนนโยบายสู่บทบาทภารกิจของหน่วยงานได้อย่างชัดเจน ๒) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจบทบาทภาวะผู้นำยุคใหม่ที่ทันสมัย หลักการบริหาร การวางแผน การนำเสนอ ประชาสัมพันธ์ การพัฒนาบุคลิกภาพ และการบริการที่ดี ๓) เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ปลูกฝังอุดมการณ์และสร้างจิตสำนึกให้กับข้าราชการระดับต้น ในการเป็นข้าราชการที่ดี
๓	Q	Smart Officer มีต้องมีคุณสมบัติอะไรบ้าง
	A	Smart Officer ต้องมีคุณสมบัติตรงตามสมรรถนะความสามารถ ๗ ลักษณะ ได้แก่ ๑) ความเชี่ยวชาญ/ความรู้/ภาษา ๒) ภาวะผู้นำ/คุณธรรม/จริยธรรม ๓) จิตอาสา/บริการ ๔) ความรับผิดชอบ/ซื่อสัตย์สุจริต ๕) ทำงานเป็นทีม ๖) เก่งคิด/เก่งปฏิบัติ ๗) ประยุกต์ใช้ความรู้ไปสู่การปฏิบัติได้

๔	Q	รายละเอียดการฝึกอบรมมีอะไรบ้าง
	A	รายละเอียดการฝึกอบรมแบ่งเป็น ๓ หมวด ดังนี้ หมวดที่ ๑ นโยบายรัฐบาล นโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ แนวทางการขับเคลื่อนนโยบาย หมวดที่ ๒ การพัฒนาผู้นำยุคใหม่ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายในการทำงาน หมวดที่ ๓ ปลุกฝังอุดมการณ์ และสร้างจิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี
๕	Q	หลักสูตรการพัฒนา Smart Officer ของสถาบันเกษตรราธิการ แตกต่างจากหน่วยงานอื่นๆ อย่างไร
	A	สถาบันเกษตรราธิการ สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เน้นการพัฒนาพื้นฐานของการเป็น Smart Officer ส่วนหน่วยงานอื่นจะเพิ่มเติมหลักสูตรเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับงานที่ Smart Officer ของหน่วยงานนั้นทำ
๖	Q	Smart Officer มีบทบาทในการยกกระดาษ A4 อย่างไร
	A	หลักสูตร “Smart Officer” เป็นการเสริมสร้างสมรรถนะด้านผู้นำยุคใหม่ที่ทันสมัย รวมทั้งต้องมีอุดมการณ์ และจิตสำนึกการเป็นข้าราชการที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม และสามารถปฏิบัติงานที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังสามารถปรับตัวกับบริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และมีศักยภาพ ในการเป็น Smart Officer เพื่อรองรับทิศทางการพัฒนาประเทศ ในการก้าวเข้าสู่ “ประเทศไทย ๔.๐” สามารถเป็นเพื่อนคู่คิดของเกษตรกรได้ ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการยกระดับกระดาษ A4

๑๓. แผนงานพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร

วัตถุประสงค์

เพื่อดำเนินการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารให้ได้มาตรฐานสากล
การดำเนินงาน

มี ๔ งานหลัก และ ๑ งานสนับสนุน ดังนี้

๑) **การกำหนดมาตรฐาน** มีการคัดเลือกสินค้าที่จะกำหนดมาตรฐาน เน้นสินค้าเศรษฐกิจ/สินค้าใหม่มีศักยภาพ ทบทวนให้ทันสมัยตามสากล ตามทิศทางของตลาดเพื่อแก้ไขการกีดกันทางการค้า แล้วยกร่างมาตรฐาน ระดมความคิดเห็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นำเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณา นำเสนอ ครม. ให้ความเห็นชอบ และประกาศใช้มาตรฐาน ดำเนินการโดย สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เอกชน และเกษตรกร เป้าหมาย ๒๐ เรื่อง/ปี เป็นมาตรฐานสมัครใจ ๑๘ เรื่อง มาตรฐานบังคับ ๒ เรื่อง

๒) **การตรวจสอบรับรองมาตรฐาน** โดยตรวจรับรองมาตรฐานฟาร์มทั้งรายเก่าและรายใหม่ ขยายผลการตรวจรับรองในรูปแบบแบบกลุ่มที่เข้มแข็งในสินค้าข้าว เป้าหมายเพิ่มขึ้น ๒๐ %/ปี การตรวจรับรองสถานประกอบการและโรงงาน และผลักดันการถ่ายโอนการตรวจรับรองให้เอกชนที่ได้มาตรฐาน เป้าหมายเพิ่มขึ้น ๕ %/ปี การตรวจสอบรับรองการส่งออกด้าน พืช ปศุสัตว์ ประมง ความปลอดภัยอาหารและถ่ายโอนโดยใช้ใบรายงานจากห้องปฏิบัติการที่ได้มาตรฐาน เป้าหมายเพิ่ม ๓-๕ %/ปี และขยายขอบข่ายและเพิ่มจำนวนหน่วยตรวจ (IB) และหน่วยรับรอง (CB) ให้ตรวจ/รับรองได้กว้างขวางขึ้น เป้าหมายเพิ่ม ๓ แห่งต่อปี ดำเนินการโดย มกอช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓) **การกำกับ/ควบคุมมาตรฐานบังคับ/การบังคับใช้กฎหมาย** โดยเตรียมวางระบบควบคุมมาตรฐานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เตรียมการผู้ที่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐาน การออกใบอนุญาต รวมทั้งใบรับรองผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ติดตามผลและสรุปประเด็นปัญหาสำหรับมาตรฐานที่บังคับใช้แล้ว และการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพมาตรฐาน เป้าหมายบังคับใช้กฎหมาย ๔ เรื่อง

๔) การส่งเสริมมาตรฐาน โดยให้ความรู้ด้านมาตรฐานโดยการจัดทำสื่อ/คู่มือประชาชนด้านมาตรฐาน เพื่อให้ความรู้แก่เกษตรกร/ผู้ประกอบการ การพัฒนาที่ปรึกษาเกษตรกรโดยการอบรมเจ้าหน้าที่ให้เป็นที่ปรึกษาเกษตรกรด้านมาตรฐาน และฝึกการตรวจประเมินเบื้องต้นในแปลงเกษตรกร และพัฒนาผู้ตรวจประเมินจากหน่วยงานที่รับผิดชอบภาครัฐและเอกชนเพื่อยกระดับการตรวจรับรอง เป้าหมายเกษตรกร/เจ้าหน้าที่ ๘๕,๐๐๐ ราย กลุ่มเกษตรกร ๑,๖๔๔ กลุ่ม

๕) งานสนับสนุน คือ การประชาสัมพันธ์สร้างภาพลักษณ์สินค้ามาตรฐานเพื่อสร้างความต้องการและเพิ่มมูลค่าให้สินค้า Q การสร้างเว็บไซต์เพื่อเพิ่มช่องทางการเชื่อมโยงสินค้ามาตรฐานกับตลาด การเจรจา ด้านมาตรฐาน การพัฒนาและส่งเสริมระบบตรวจสอบย้อนกลับในระดับฟาร์ม การพัฒนาระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลใบรับรองทางอิเล็กทรอนิกส์กับคู่ค้า พัฒนาไปสู่การออกใบรับรองทางอิเล็กทรอนิกส์ และจัดระบบการบูรณาการการนำเข้า-ส่งออก โดยการแก้ไขกฎหมายให้รองรับการถ่ายโอนภารกิจความปลอดภัยอาหารนำเข้าจาก อย. ดำเนินการโดย มกอช. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป้าหมาย จัดทำสื่อ ๙ อย่าง เปิดตลาดสินค้าคุณภาพ และ Q-Restaurant ๓,๘๕๒ แห่ง

Q & A

๑	Q	มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารคืออะไร
	A	คือ ข้อกำหนดทางวิชาการในรูปของเอกสารวัตถุ ที่แพร่หลายแก่บุคคลทั่วไป กำหนดขึ้นโดยความร่วมมือ การยอมรับร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย และผู้มีประโยชน์เกี่ยวข้อง โดยมีประโยชน์สูงสุด
๒	Q	การกำหนดมาตรฐานมีกี่ประเภท อะไรบ้าง
	A	มี ๓ ประเภท คือ ๑) มาตรฐานสินค้า : เป็นเกณฑ์ระดับประเทศในการผลิต การค้าในประเทศ การส่งออกนำเข้า และการตรวจรับรองสินค้าโดยข้อกำหนดครอบคลุมทั้งด้านความปลอดภัย และคุณภาพที่จำเป็นที่ผู้บริโภคต้องการมาตรฐานสินค้าเกษตรที่เป็นผลผลิต เช่น ข้าวหอมมะลิ ทุเรียน มะม่วง หน่อไม้ฝรั่ง ถั่วลิสง กล้วยไม้ เนื้อโค เนื้อสุกร ปลานิล เป็นต้น มาตรฐานสินค้าเกษตรแปรรูปขั้นต้นหรืออาหารแปรรูป เช่น ลำไยอบแห้ง กะทิ ชูริมิ เป็นต้น ๒) มาตรฐานระบบการผลิต : เป็นเกณฑ์ในการตรวจรับรองการปฏิบัติของผู้ผลิต ตั้งแต่การผลิตระดับฟาร์ม มาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (GAP) ระดับโรงคัดบรรจุ และโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งรวมทั้งโรงงานแปรรูปขั้นต้น โรงฆ่าสัตว์ โรงสีข้าว หรือ มาตรฐานการปฏิบัติทางโรงงานที่ดี (GMP)

		๓) มาตรฐานทั่วไป : เป็นข้อกำหนดทั่วไปต่างๆ ได้แก่ เกณฑ์กำหนดเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยรวมถึงด้านสุขอนามัยสัตว์และพืชด้วย เช่น ข้อกำหนดสำหรับวัสดุบรรจุภัณฑ์ไม่เพื่อการส่งออกมาตรฐานสารพิษตกค้างมาตรฐานสารปนเปื้อน มาตรฐานวิธีวิเคราะห์และชักตัวอย่าง มาตรฐานวิธีชันสูตรโรค
๓	Q	มาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหาร เชื่อมโยงกับนโยบายอื่นๆ อย่างไร
	A	เชื่อมโยงโดยสนับสนุนแผนงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น มีแผนการส่งเสริมมาตรฐานไปใช้ในการผลิตสินค้าเกษตรในระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ไม่น้อยกว่าปีละ ๑๐ แห่ง ทั้งการสร้างต้นแบบมาตรฐานในแปลงใหญ่เพื่อขยายผล และ ใน ศพก. เป็นต้น
๔	Q	หน่วยงาน กษ. ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการตามแผนงานมาตรฐานสินค้าเกษตร
	A	๑) การกำหนดมาตรฐาน : มกอช. ๒) การตรวจสอบรับรอง : กวก. ปศ. ปม. กข. ส.ป.ก. และ มกอช. ๓) การกำกับ/ควบคุมมาตรฐานบังคับ/การบังคับใช้กฎหมาย : มกอช. กวก. ปศ.ปม. และ กข. (ขึ้นอยู่กับมาตรฐานสินค้า) ๔) การส่งเสริมมาตรฐาน : กสท. ส.ป.ก. กวก. กข. ปศ. ปม. และ มกอช.
๕	Q	เกษตรกรจะได้อะไรจากการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน
	A	๑) เกษตรกร มีสุขภาพอนามัยดีขึ้น ประหยัดค่าใช้จ่าย/ค่ารักษาจากการเจ็บป่วย ๒) รักษาสภาพแวดล้อม และเกิดระบบการผลิตสินค้าเกษตรแบบยั่งยืน ๓) ผู้บริโภคเชื่อมั่นในสินค้าเกษตรของประเทศไทย ๔) ได้ผลิตผลที่มีคุณภาพและปลอดภัยสำหรับผู้บริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ
๖	Q	เกษตรกรจะขอรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรได้ที่ไหน
	A	๑) ด้านพืช : ณ สำนักงานเกษตรอำเภอใกล้บ้านท่าน ๒) ด้านปศุสัตว์ : ณ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอใกล้บ้านท่าน ๓) ด้านประมง : ณ สำนักงานประมงอำเภอใกล้บ้านท่าน

๗	Q	คุณสมบัติของผู้ขอใบรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารเป็นอย่างไร
	A	มี ๓ แบบ ๑) เกษตรกร : ต้องเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือสิทธิ์ครอบครองพื้นที่การผลิต หรือเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของ หรือผู้ถือครองสิทธิ์ให้ดำเนินการผลิต เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร์ เป็นผู้สมัครใจขอการรับรอง และยินดีปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองที่กำหนด ๒) นิติบุคคล : ต้องเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือสิทธิ์ครอบครองพื้นที่การผลิตหรือเป็นผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าของหรือผู้ครองสิทธิ์ให้ดำเนินการผลิต ต้องจดทะเบียนนิติบุคคลถูกต้องตามกฎหมายไทย เป็นนิติบุคคลที่สมัครใจขอการรับรอง และยินดีจะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองแหล่งผลิต GAP ที่กำหนด ๓) กลุ่มเกษตรกร : สมาชิกของกลุ่มต้องเป็นเจ้าของ หรือผู้ถือสิทธิ์ครอบครองพื้นที่การผลิต หรือเป็นผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าของ หรือผู้ถือครองสิทธิ์ให้ดำเนินการผลิต เป็นกลุ่มเกษตรกรที่ได้ขึ้นทะเบียนกับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง กลุ่มอาจจะดำเนินการโดยสมาชิกที่รวมกลุ่มกันเพื่อทำการผลิต หรือดำเนินการโดยนิติบุคคล หรือองค์กรอิสระซึ่งเป็นองค์กรที่รับผิดชอบกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกร โดยเป็นผู้รับซื้อ จัดจำหน่าย หรือส่งออกผลผลิตทางการเกษตร ของกลุ่มเกษตรกร/เกษตรกรที่ทำการผลิตให้ เป็นกลุ่มที่สมัครใจขอการรับรอง และยินดีจะปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการรับรองที่กำหนด ผู้ยื่นคำขอการรับรอง จะต้องไปยื่นใบสมัครคำขอรับรองที่สำนักงานในระดับอำเภอในพื้นที่ หลังจากนั้นเจ้าหน้าที่ในพื้นที่จะมีการเตรียมความพร้อมให้แก่เกษตรกรตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่างๆ แล้วสำนักงานในระดับจังหวัดในพื้นที่จะดำเนินการส่งผู้ที่ผ่านการเตรียมความพร้อมไปที่หน่วยงานส่วนกลางซึ่งเป็นผู้ตรวจรับรอง

โครงสร้างสำนักงานติดตามงานตามนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระดับกระทรวง

